

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังชาย ในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ
  - 1.1 ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ
  - 1.2 สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ
  - 1.3 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำผิดคดีนิสย
  - 1.4 ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์
  - 1.5 ทฤษฎีการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่าง
  - 1.6 ทฤษฎีการยับยั้ง
  - 1.7 ทฤษฎีตราบาป
  - 1.8 ปัจจัยด้านครอบครัว
  - 1.9 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
  - 1.10 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด
  - 2.1 ความหมายของยาเสพติด
  - 2.2 ประเภทของยาเสพติดให้โทษ
  - 2.3 คุณสมบัติของยาเสพติดให้โทษ
  - 2.4 ชนิดของยาเสพติดให้โทษ
  - 2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติด
  - 2.6 ผลกระทบจากภาวะการเสพยาเสพติด
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและการควบคุมอาชญากรรม
  - 3.1 แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม
  - 3.2 ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย
  - 3.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

3.4 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

3.5 บทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.1 นโยบายการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

4.2 มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรือนจำ

5. บริบทของเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ

1.1 ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ

ก๊อตเฟรสสัน (Gottfreson) (สุวรรณ ใจคลองแคล้ว, 2546, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) หมายถึง การกระทำผิดที่ได้กระทำเพิ่มเติมขึ้นอีกหลังจากผู้กระทำความผิดได้เคยกระทำและถูกจับกุมลงโทษแล้ว นอกจากนี้ยังหมายถึงการละเมิดเงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดได้รับการคุมประพฤติหรือได้รับการพักการลงโทษได้กระทำขึ้นและเป็นศัพท์ทางสาขาวิชาอาชญาวิทยาอีกนัยหนึ่งว่าการกระทำผิดซ้ำซ้อน หมายถึง การละเมิดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษกระทำขึ้น การกระทำผิดซ้ำนี้นับรวมการกระทำผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไปซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำผิดติดนิสัยและยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ทั้งที่ผู้กระทำความผิดซ้ำได้ผ่านขั้นตอนการขจัดเกล็ด และแก้ไขจากหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมมาแล้ว

ในตำราอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาได้แบ่งประเภทของอาชญากรซึ่งมีอาชญากรติดนิสัยที่เป็นอาชญากรประเภทหนึ่งในบรรดาผู้กระทำความผิด ซึ่งบุคคลที่กระทำความผิดประเภทนี้ได้แก่บุคคลที่ไม่สามารถจะปฏิบัติตนให้เข้ากับมาตรฐานของสังคมได้ ไม่เกิดความเข็ดหลาบเมื่อต้องโทษ และจะประกอบอาชญากรรมซ้ำอีกเมื่อมีโอกาส โดยไม่คำนึงว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นอย่างไร เขาดำรงชีวิตอยู่ด้วยการโจรกรรมไม่คิดเลิก เวลาต้องโทษก็แสรังทำตัวดี พอพ้นโทษแล้วก็ทำผิดอีก จึงเรียกว่าอาชญากรติดนิสัยหรือกระทำความผิดซ้ำไม่เข็ดหลาบ ถ้ากระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ควรจะถือว่ากระทำความผิดซ้ำซาก ซึ่งแบ่งแยกประเภทได้ ดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพ เป็นผู้กระทำความผิดที่มีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม นอกจากจะมีทักษะและความชำนาญแล้ว อาชญากรอาชีพจะต้องมีมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพ คือ กระทำต่อเนื่องติดต่อกันตามแต่โอกาสเพื่อมุ่งหารายได้ มิใช่

กระทำไปเพราะความจำเป็น หรือความกดดันของสภาพแวดล้อม เมื่อถูกจับและถูกจำคุกแล้วจะทำได้และการใช้ชีวิตในเรือนจำของผู้ต้องขังเหล่านี้จึงมุ่งใช้เวลาให้ผ่านไปวัน ๆ เพื่อรอการพ้นโทษ

2. ผู้ต้องขังที่มีจิตบกพร่องและเป็นผู้กระทำผิดซ้ำจนถือว่าเป็นผู้ต้องขังที่กระทำ ความผิดคดีนิสัย เป็นผู้ต้องขังที่มีความบกพร่องทางจิตซึ่งนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมซ้ำซาก ไม่ได้เกิดจากความชั่วร้ายในจิตใจที่จะทำผิดเพื่อหวังสิ่งตอบแทนทางเศรษฐกิจ

3. ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดีเล็กน้อยแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ พวกที่ทำผิดใน คดีลักทรัพย์เล็กน้อย และพวกที่ทำผิดในคดียาเสพติด โดยผู้ต้องขังที่กระทำผิดในคดีเล็กน้อยส่วนใหญ่จะเป็นความผิดในคดีลักทรัพย์ซึ่งจะมีโทษระยะสั้น ทำให้มีโอกาสหมุนเวียนเข้ามาในเรือนจำเป็นประจำ ผู้ต้องขังเหล่านี้จะเป็นผู้มาจากครอบครัวที่แตกแยกหรือมีปัญหา และมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนมาตั้งแต่เด็ก ก้าวร้าว และมีพฤติกรรมชอนเร้น ไม่ชอบเรียนหนังสือ และไม่มีทักษะหรือฝีมือในการประกอบอาชีพใด ๆ ไม่ชอบทำงานสุจริต หรือทำงานหนักแต่ชอบงานสบาย ๆ และหาเงินโดยการทุจริตหรือลักขโมย สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด โดยเฉพาะการเป็นผู้ ติดหรือเสพยาเสพติด จะมีพื้นฐานครอบครัวที่มีปัญหาเช่นกันจากปัญหาครอบครัวนำไปสู่การคบเพื่อน เลวและติดยาเสพติด ผู้ต้องขังเหล่านี้ส่วนใหญ่จะไม่สามารถหลุดพ้นไปจากวัฏจักรของยาเสพติด ไปได้ เนื่องจากปัจจัยทางสังคมหลายประการ เช่น การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน การไม่มี งานทำ การขาดการยอมรับของคนรอบข้าง และความไม่เข้มแข็งของจิตใจที่ทำให้ต้องกลับไป กระทำผิดซ้ำอีก

1.2 สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้อาชญากรรมไม่สามารถลดลงได้มาจากการที่ผู้ต้องขังได้ กระทำผิดซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษแม้ว่า หน่วยงานของรัฐจะพยายามหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมให้ลดจำนวนลงก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏว่าปริมาณการก่ออาชญากรรมกลับเพิ่มจำนวนสูงขึ้นและเป็นที่น่าให้ความสนใจเป็น อย่างมากเกี่ยวกับการที่บุคคลกระทำความผิดได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยได้รับการจำคุกมา ระยะหนึ่งซึ่งผ่านการอบรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูทางด้านจิตใจตลอดจนได้รับการฝึกวิชาชีพตาม หลักทฤษฎีทฤษฎีทฤษฎีใหม่มาแล้วก็น่าจะดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมได้ แต่ข้อเท็จจริงแล้วยังมี ผู้ต้องขังอีกจำนวนไม่น้อยต้องหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งผลสำเร็จของงานราชทัณฑ์คือการ ทำให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชตอนหนึ่งว่า “หากอบรมผู้ต้องขังให้ประพฤติดีขึ้นไม่ได้พ้นโทษ ออกไปก็จะกลับไปเป็นคนอันธพาลเป็นภัยต่อสังคมอีก” ดังนั้น การแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำ ให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องทราบถึงสาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังอย่างแน่ชัดเสียก่อน

เพื่อจะนำไปสู่การวางแผนการป้องกันแก้ไขและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างถูกต้องเป็นธรรมเนียมอันจะนำมาซึ่งการลดและขจัดปัญหาทางอาชญากรรม (นิพนธ์ จำเนียรพันธุ์, 2551, หน้า 11)

1.3 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัย

นัทธี จิตสว่าง (นพรัตน์ หมอกมี้ด, 2556, หน้า 40) การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัยเป็นการมุ่งปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป เพื่อมุ่งแก้ไขให้กลับเข้าสู่สังคมโดยการแยกและจำแนกผู้ต้องขังเหล่านี้มาให้การปฏิบัติต่างหากเป็นกรณีพิเศษ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัยหมายถึงการดำเนินการในการควบคุมและการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำเกินกว่า 3 ครั้งขึ้นไปโดยหมายถึงเฉพาะผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้กักกันด้วย

ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัย ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัยที่เป็นอาชญากรอาชีพจะมีพฤติกรรมที่ไม่ก้าวร้าวโดยจะพยายามปฏิบัติตนให้ถูกกฎระเบียบของเรือนจำเพื่อคอยวันเวลาที่ได้รับการปลดปล่อยแต่จะใช้เวลาในการหาเครือข่ายและถ่ายทอดเทคนิคในการประกอบอาชญากรรมให้ผู้ต้องขังอื่นๆ ดังนั้นในการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพจึงทำได้ยากเพราะผู้ต้องขังเหล่านี้มีการยึดติดกับการประกอบอาชญากรรมมาเป็นเวลานานเนื่องจากอาชญากรรมจะให้ผลตอบแทนในทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าการประกอบอาชีพสุจริต เพราะโอกาสที่จะถูกจับมีน้อยเนื่องจากมีความชำนาญในการหลบหนีการจับกุม

แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัยเป็นอาชญากรอาชีพจะต้องใช้มาตรการในการควบคุมตัวไว้ระยะเวลาอันยาวให้มีความชราภาพทำลายศักยภาพในการประกอบอาชญากรรมการจำแนกลักษณะการบำบัดรักษาทางจิตการให้การศึกษาและฝึกอาชีพการจัดสวัสดิการและเตรียมการปลดปล่อย

ปัญหาสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัยคือปัญหาด้านข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของผู้ต้องขังที่จะใช้ในการแยกผู้กระทำความผิดติดนิสัยจากผู้ต้องขังอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการแยกปฏิบัติให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัย

มีผู้ศึกษาการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรม ได้กล่าวถึงทัศนคติในการกระทำผิดซ้ำเมื่อพ้นโทษ ร้อยละ 0.9 ยืนยันว่าเมื่อได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำจะต้องกลับไปค้าขายเสพติดอีกอย่างแน่นอน ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ (กรมราชทัณฑ์, 2542, หน้า 56-58)

1. ไม่มีทางเลือกในชีวิต ผู้ต้องขังบางคนยืนยันว่า เมื่อได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำหากไม่มีทางเลือกในชีวิต คือ ไม่มีงานทำไม่มีรายได้ ตนเองมีความจำเป็นต้องกลับไปค้าขายเสพติดเพื่อความอยู่รอดของชีวิตนั่นเอง เนื่องจากเป็นผู้มีการศึกษาค่ำ ไม่มีทักษะในวิชาชีพใด ๆ สิ่งที่สามารถหาเลี้ยงชีพได้หรือทางเลือกที่ดีที่สุดในชีวิต ก็คือ การค้าขายเสพติด

2. ไม่กลัวเรือนจำหรือโทษจากการค้ายาเสพติด ผู้ต้องขังจะยังคงค้ายาเสพติดเช่นเดิม เพราะไม่กลัวโทษจากการค้ายาเสพติด ไม่เกรงกลัวต่อเรือนจำ เพราะเกิดความเคยชินต่อคุกตาราง แม้กระทั่งโทษประหารชีวิตก็ไม่เกรงกลัว นอกจากนี้ผู้ต้องขังบางส่วนยังมองว่าชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำมีความสะดวกสบายมากกว่าชีวิตภายนอกเรือนจำ เนื่องจากมีอาหารการกินให้ครบ 3 มื้อ มีที่นอน มีงานทำ มีเพื่อนที่พูดคุยกันรู้เรื่อง ในขณะที่ชีวิตภายนอกเรือนจำเดินไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรน แต่ก็ยังได้แสดงความคิดเห็นว่า สาเหตุที่ตนเองมีความเคยชิน ไม่เกรงกลัวต่อเรือนจำอาจเป็นเพราะสามารถปรับตัวได้ ซึ่งแตกต่างจากการถูกจำคุกครั้งแรก หรือการเข้ามาสู่เรือนจำในตอนแรก ซึ่งมีความรู้สึกเกรงกลัวเรือนจำและลำบาก

3. ขบวนการค้ายาเสพติดสกปรก ผู้ที่เข้ามาในขบวนการค้ายาเสพติด การออกจากขบวนการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำได้ยากไม่เช่นนั้นจะได้รับโทษที่รุนแรงมาก จากขบวนการนี้ผู้ต้องขังบางส่วนมีพ่อค้ารายใหญ่ เช่น พวกแมว เป็นผู้ส่งเสียในเรือนจำโดยตลอดเพื่อให้ผู้ต้องขังมีชีวิตในเรือนจำที่มีความสะดวกสบาย และสิ่งสำคัญ คือ ได้ส่งเสียครอบครัวผู้ต้องขังให้มีความเป็นอยู่ที่ดีเช่นกัน เพื่อแลกกับเงื่อนไขที่ห้ามเปิดโปงความลับ และจะต้องออกไปร่วมในขบวนการค้ายาเสพติดอีกเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ แม้ผู้ต้องขังบางคนจะสามารถกลับตนเป็นคนดีเมื่ออยู่ในเรือนจำ

1.4 ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์

ความต้องการของมนุษย์ (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 15-17) เป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้มนุษย์เกิดกิเลส ความโลภ ฯลฯ เพราะตราบใดก็ตามที่มนุษย์ไม่รู้จักความพอดี และแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น จนลืมนึกถึงความถูกต้องและบรรทัดฐานของสังคมย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายขึ้น ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดในด้านต่าง ๆ ก็คือ ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy Theory)

มาสโลว์ (Maslow) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าความต้องการของบุคคลจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจจึงได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคล ไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการไม่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่นๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของบุคคลนั้น
3. ความต้องการของคนจะเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นไปสู่ความต้องการในระดับสูงขึ้น และความต้องการในระดับต้นจะเป็นพื้นฐานของความต้องการใน

ระดับสูงขึ้นไป คนจึงจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นลำดับขั้น จึงจะพัฒนาความต้องการในระดับสูงขึ้น ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกายหรือต้องการวัตถุที่จะมาทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ ได้แก่ ความต้องการทางด้านปัจจัยสี่

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยมนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากอันตราย มีสุขภาพจิต สุขภาพกายที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ หน้าที่การงานและฐานะทางเศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น ทุกคนต้องการความรักจากผู้อื่น เช่น จากพ่อแม่ จากเพื่อนต้องการที่จะให้และรับความรัก มิใช่ใครซึ่งกันและกัน ปราศจากที่จะเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่อง มีเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความต้องการที่จะเห็นคุณค่าและความสามารถของตัวเอง เป็นการประเมินตนเอง ได้รู้ว่าตนเองมีค่า ทุกคนในสังคมยอมรับนับถือให้เกียรติยกย่องเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ยอมรับนับถือตัวเอง

ขั้นที่ 5 ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง สามารถกระทำตนได้ตามความสามารถที่เป็นจริง เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตของคนที่พัฒนาขั้นสูงสุด เพื่อแสดงถึงความสามารถและศักยภาพที่จะกระทำได้ของตัวเอง มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง มุ่งสู่เป้าหมายอันสูงสุดหรืออุดมคติที่ตนกำหนดไว้ บุคคลที่ได้รับการความต้องการผ่านมาถึงขั้นที่ 5 นี้ จะรับรู้หรือเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงมีความเป็นอิสระสามารถทำทุกสิ่งได้ตามที่ตนต้องการ และทำอย่างถูกต้องมีเหตุผลอย่างคนคิดเป็น

สรุปได้ว่าเมื่อมนุษย์มีความต้องการมนุษย์จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความต้องการของตน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นบางครั้งเป็นพฤติกรรมที่ฝืนบรรทัดฐานทางสังคม อันได้แก่พฤติกรรมกระทำผิดของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรม ผู้กระทำผิดเหล่านี้มีความต้องการทางกายภาพหรือความต้องการปัจจัย 4 ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และยังมี ความโลภ มีความต้องการมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด จึงทำทุกวิถีทางเพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวด้วยการทำผิดกฎหมายเป็นผู้ค้ายาเสพติด

1.5 ทฤษฎีการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่าง

ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) (สมบุญ มาศประมุท, 2549, หน้า 17) มีแนวคิดที่สำคัญว่า พฤติกรรมทางอาชญากรรมเรียนรู้กันได้ โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม และพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่จะเป็นอาชญากรนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างในระยะเวลา และความสม่ำเสมอในการติดต่อสัมพันธ์กัน

ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) ได้อธิบายพฤติกรรมทางอาชญากรว่า สามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้โดยมีขบวนการดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ กล่าวคือ พฤติกรรมของการเป็นอาชญากร ไม่ได้ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์มาจากบรรพบุรุษ แต่เกิดจากการเรียนรู้และฝึกรอบร้อม โดยเหตุนี้บุคคลที่มีได้รับการฝึกรอบร้อมให้ประกอบอาชญากรรมจะไม่ได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากร ดังเช่น(บุคคลผู้มีได้ฝึกหัดทางเครื่องจักรกลก็ย่อมจะไม่สามารถประดิษฐ์หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกลได้

2. พฤติกรรมของการเป็นอาชญากร สามารถเรียนรู้ได้จากการติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น ซึ่งการติดต่อสื่อสารนั้นมีอยู่หลายวิธี อาทิ การเรียนรู้จากการสนทนากัน รวมถึงการเรียนรู้จากการติดต่อสื่อสารโดยสัญลักษณ์ เช่น การแสดงกิริยาท่าทาง หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่ทำให้เข้าใจกันได้

3. หลักการสำคัญยิ่งของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม ก็คือ การเกิดในกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันภายในกลุ่มปฐมภูมิ

4. การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจะประกอบด้วย การเรียนรู้จากองค์ประกอบอื่นๆ ที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้กระทำผิดด้วย อาทิ เทคนิคและวิธีการในการประกอบอาชญากรรม การวางแผนที่เป็นเฉพาะของตนเอง รวมทั้งมีแนวคิดต่างๆ

5. พฤติกรรมในการกระทำผิดหรือการประกอบอาชญากรรมบุคคลเรียนรู้ได้จากการปฏิสัมพันธ์กับสังคมนั้นๆ หากบุคคลอยู่ในสังคมที่บุคคลอื่นให้ความสำคัญแก่การเคารพต่อกฎเกณฑ์ของสังคม บุคคลนั้นก็จะเคารพต่อกฎหมายไปด้วย ดังนั้น บุคคลในสังคมก็จะปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่ เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลในสังคมนั้นๆ

6. การกระทำผิดกฎหมาย เป็นเพราะบุคคลมีความพึงพอใจที่จะละเมิดกฎหมายมากกว่าที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งแนวคิดนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง

7. ผลที่ได้จากการติดต่อสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรและพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออาชญากรนั้น เนื่องมาจากความถี่ ระยะเวลา ที่บุคคลนั้นได้ติดต่อสัมพันธ์และได้รับประสบการณ์มาตามลำดับก่อนหรือหลัง และมีความรู้สึกแรงกล้าที่จะรับพฤติกรรมนั้น

8. ขบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรม มีความสัมพันธ์กับแบบของอาชญากรรมและแบบที่ต่อต้านอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับกลไกของการเรียนรู้ทางอื่น ๆ กล่าวคือ การที่บุคคลจะกระทำความผิดเนื่องจากได้สัมผัสกับรูปแบบหรือแบบแผนของอาชญากรรม ในขณะที่เดียวกันกับการเรียนรู้ของอาชญากรรม เช่น การเลียนแบบ การเรียนรู้โดยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

9. พฤติกรรมอาชญากร เป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมโดยทั่วไปแต่จะอธิบายว่าคนกระทำผิดเพราะมีค่านิยมและความต้องการโดยทั่วไปนั้นไม่สามารถที่จะอธิบายได้ เพราะพฤติกรรมที่ไม่เป็นอาชญากรก็แสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมแบบเดียวกันอาชญากร และคนดีอาจจะมีความต้องการและค่านิยมเหมือนกัน เช่น ต้องการความมั่งมี ต้องการมีหน้าตา ได้รับการยอมรับในสังคม สิ่งที่จะแตกต่างจะเป็นเพียงวิธีการที่ให้มาได้มาซึ่งในสิ่งที่คนต้องการ กล่าวคือ คนดีจะใช้วิธีที่สังคมยอมรับแต่อาชญากรจะไม่คำนึงถึงว่าวิธีการของตนจะฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคมหรือไม่ ขอเพียงให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการเท่านั้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการติดต่อกับหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิด มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องภายในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะการทำความผิดจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลาและความสม่ำเสมอในการติดต่อกับสัมพันธ์กัน

1.6 ทฤษฎีการยับยั้ง

ทฤษฎีการยับยั้ง (เอกรินทร์ วรรณเวศ, 2549, หน้า 12 - 13) ได้เน้นการควบคุมอาชญากรรม โดยกฎหมายมีพื้นฐานจากหลักคำสอนของศาสนา กล่าวคือ บุคคลจะระงับการเบี่ยงเบนเพราะกลัวการถูกลงโทษก่อนที่จะถูกชักนำให้มีการกระทำเบี่ยงเบน บุคคลมีเหตุผลในการคาดการณ์การปฏิบัติว่าจะได้รับผลเป็นความพอใจหรือความเจ็บปวดมากกว่ากัน ถ้าการตัดสินใจนั้นเป็นผลของการกระทำเบี่ยงเบนมีอำนาจเหนือความเจ็บปวด มีความเป็นไปได้ที่บุคคลนั้นจะไม่ละเมิดบรรทัดฐาน

สาระสำคัญของทฤษฎีการยับยั้ง คือ การใช้กฎหมายลงโทษอย่างไรจึงเป็นการป้องกันการละเมิดบรรทัดฐาน โดยเฉพาะการลงโทษอย่างเป็นทางการ การป้องกันเริ่มจากทฤษฎีที่เป็นจริง จัดสำคัญการใช้อำนาจที่เป็นจริงลงโทษอย่างไรให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ละเมิดบรรทัดฐาน นักทฤษฎีการยับยั้งรู้ถึงข้อแตกต่างระหว่างการยับยั้งทั่ว ๆ ไป กับการยับยั้งเฉพาะเจาะจง การยับยั้งทั่วไป กล่าวถึงตัวอย่างบุคคลซึ่งไม่กระทำผิดประชาชนทั่วไปจะป้องกันจากการเบี่ยงเบน เริ่มขึ้นเพราะว่าพวกเขาารู้สึกว่าจะได้รับการลงโทษจากการละเมิดบรรทัดฐาน การป้องกันโดยเฉพาะ กล่าวถึงตัวอย่างของบุคคลซึ่งเป็นการยับยั้งการเบี่ยงเบนในอนาคตซึ่งส่งผลถึงการลงโทษจากความประพฤติของบุคคลที่เบี่ยงเบนที่ผ่านมานิยมกันมากที่สุด ตัวอย่างของการป้องกันทั่ว ๆ ไป คือ จำนวนความเชื่อถือประชากรทั่ว ๆ ไป มาตรการถูกป้องกันโดยการประหารชีวิตนั้นคือใครเป็นผู้ถูกกำหนดว่าเป็นมาตรการ ตัวอย่างของการยับยั้งโดยเฉพาะ คือ ความเชื่อว่าการตัดสินใจจำคุกเป็นเวลานาน จากการตัดสินใจลงโทษบุคคลที่ปล้นทรัพย์จะลดลงมีความเป็นไปได้ที่เขาจะกลับตัวเป็นคนดีเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ

นักทฤษฎีที่ยัง ได้กำหนดความเหมาะสมของการลงโทษ 3 ประการ ที่แสดงในทฤษฎี เป็นผลที่เป็นไปได้ของการเบี่ยงเบน

ประการแรก คือ ความแน่นอนของการลงโทษจากเทคนิคการป้องกันทั่ว ๆ ไป การลงโทษแน่นอนมองเห็นได้ชัดเจน บุคคลมีโอกาสน้อยที่จะละเมิดบรรทัดฐานเป็นส่วนที่สำคัญ มีการบันทึกจุดสำคัญของการป้องกันทั่ว ๆ ไป บุคคลมีโอกาที่จะรับสิ่งที่พบเห็นและการลงโทษ จากการเบี่ยงเบนที่ชัดเจนอย่างไร ถ้ามีความเป็นไปได้ที่จะรับรู้จากการพูด การโองการสอบ คือ โกลัศุนย์ แต่ศึกษาด้วยการสังเกตมีโอกาส 90% การศึกษานี้มีความเป็นไปได้ที่จะป้องกัน โดยเฉพาะความจริงจากการลงโทษที่ต่ำ

ประการที่สอง สิทธิในการลงโทษอย่างรุนแรงจากเทคนิคการยับยั้งทั่ว ๆ ไป การลงโทษ ที่เห็นความรุนแรงได้ชัดเจนมีความเป็นไปได้ที่บุคคลเริ่มมีการกระทำของบุคคลที่เริ่มเบี่ยงเบน

ประการที่สาม สิทธิในการลงโทษมีผลกระทบต่อพฤติกรรม คือ การสังเกตที่รวดเร็วจะมี ผลกระทบที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า บุคคลจะตัดสินใจกระทำผิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบระหว่างความ พยายามที่จะได้รับจากการกระทำ กับความรู้สึกเจ็บปวดที่จะได้รับจากการละเมิดกฎระเบียบ ของสังคม เพราะเมื่อความพยายามมากกว่าบุคคลก็จะตัดสินใจละเมิดกฎระเบียบสังคม ในทำนอง เดียวกับการที่บุคคลตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรม ได้นำความรู้เรื่อง การรับโทษตามกฎหมายมาประกอบการตัดสินใจว่าพอใจจากผลตอบแทนจากการค้าอาชญากรรม มากกว่าการต้องรับการลงโทษจากผลของการละเมิดกฎระเบียบของสังคม

1.7 ทฤษฎีตราบาป

ทฤษฎีตราบาปให้แก่ผู้กระทำผิดนี้ ได้เสนอแนวคิดที่ อาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะสังคม เป็นผู้ตราบาป การตราบาปนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดครั้งแรกและผู้กระทำผิดได้เข้าไป เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นในสังคม สถาบันเหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าเขา ประพฤติเป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำผิดก็ยอมรับการตราบาปและเริ่มกำหนดทิศทางแห่ง ความประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคม โดยนัยนี้ อาชญากรรมจึง เกิดขึ้นเพราะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม ผลของการตราบาปนั้นไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง บุคคล ไปในทิศทางเดียวกันเสมอไป แต่การตราบาปมีความหมายต่อบุคคลยิ่งกว่าสิ่งที่เขาได้ปฏิบัติ ลงไป การตราบาปว่าเป็นคนผิด อาจจะทำให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนนิสัยเดิมเป็นนิสัยเบี่ยงเบน เพราะ คนที่ตกอยู่ในฐานะเช่นนั้นมักถูกตัดขาดจากความสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มพลเมืองดีที่เคยมีมา ก่อนถูกจับกุม เขาจะได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการที่คนอื่นเขาเชื่อว่า ทำไมเขาจึงเป็นเช่นนั้น

และการปฏิบัติเช่นนั้น อาจทำให้เขาเบี่ยงเบนมากยิ่งขึ้นไปอีกในภายหลัง ซึ่งดูได้จากกระบวนการประทับตรา ดังจะชี้ให้เห็นในวงจร ดังต่อไปนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 5-7)

1. เริ่มเบี่ยงเบนในขั้นแรก
2. สังคมลงโทษ
3. เริ่มเบี่ยงเบนอีก
4. การลงโทษที่รุนแรงยิ่งขึ้นรวมทั้งปฏิเสธการคบค้าสมาคม
5. เบี่ยงเบนต่อไปอีกบางทีก็มีความรู้สึกมุ้งร้ายและโกรธแค้นต่อผู้ที่ทำการลงโทษ
6. การลงโทษที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นและมีการตราหน้าในสังคมว่าเป็นผู้ประพฤติเบี่ยงเบน

หรืออาชญากร

7. พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นเพื่อตอบโต้กับการลงโทษและการตราหน้าดังกล่าว

8. ขอมรับสถานการณ์เป็นคนเบี่ยงเบนอย่างเต็มตัวและพยายามปรับตัวให้สมบทบาท

แชลค (Scharg) (มนตรี บุนนาค, 2542, หน้า 25 - 26) ได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการตราหน้าไว้ 9 ขั้น ดังนี้

1. ไม่มีการกระทำใดที่โดยเนื้อแท้แล้วเป็นอาชญากร แต่ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะถูกกฎหมายกำหนด
2. ความหมายของอาชญากรนั้น ถูกสังคมกำหนดในผลประโยชน์ของกลุ่มผู้มีอำนาจ โดยมีตัวแทนของกลุ่มซึ่งก็รวมทั้งตำรวจด้วย
3. บุคคลไม่ได้เป็นอาชญากรโดยการฝ่าฝืนกฎหมาย แต่โดยกระบวนการตราหน้าซึ่งอำนาจทางการให้สถานภาพ
4. การแบ่งบุคคลให้เป็นอาชญากรหรือไม่ใช่อาชญากรนั้นขัดต่อสามัญสำนึกและหลักฐานอ้างอิงเชิงประจักษ์ที่สามารถพิสูจน์ได้
5. มีบุคคลส่วนน้อยเท่านั้น ที่ถูกจับกุมเพราะการฝ่าฝืนกฎหมายในขณะที่คนอื่น ๆ อีกมากมายที่มีความผิดเท่า ๆ กัน แต่ไม่ถูกจับกุม
6. ในขณะที่การลงโทษที่บังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น กระทำโดยตรงต่อตัวบุคคลทั้งหมด และไม่ใช่ว่าเฉพาะต่อการกระทำที่เป็นอาชญากรรมเท่านั้น แต่ความรุนแรงและผลของการลงโทษนั้น แตกต่างไปตามลักษณะต่าง ๆ ของผู้กระทำผิด
7. การลงโทษอาชญากรต่าง ๆ ก็แตกต่างกันไปตามลักษณะอื่น ๆ ของผู้กระทำผิดด้วย เช่น พวกอาศัยชั่วคราว พวกด้อยการศึกษา พวกที่พักอาศัยอยู่ในเขตเสื่อมโทรมต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ อื่นอีกด้วย

8. ความยุติธรรมทางอาญาอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่เป็นทัศนคติฝังแน่นว่า อาชญากรเป็นผู้กระทำที่ตั้งใจ และเป็นผู้ที่ไม่มีศีลธรรมจรรยา และสมควรได้รับการประณาม

9. เมื่อบุคคลเคยถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากรแล้วก็จะเป็นการยากสำหรับผู้กระทำผิดที่จะลบตราบาปอันนั้น และยากที่จะนำตนเองคืนสู่สถานภาพที่ยอมรับนับถือได้ในสังคม

จะเห็นได้ว่าสังคมไม่เพียงแต่ลงโทษผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังเหินห่าง จากผู้กระทำผิดอีกด้วยตามความเป็นจริงแล้วถือว่าผู้ที่กระทำผิดเป็นคนไม่ดี เป็นคนเลว เป็นคนคบไม่ได้ สังคมส่วนใหญ่มักจะไม่ได้ให้ความเชื่อถือและไม่ไว้วางใจ ถึงแม้จะได้รับการอบรมแก้ไขพฤติกรรมจากรือนจำแล้วก็ตาม จึงเป็นการสร้างความชอกช้ำระกำใจให้แก่บรรดาผู้กระทำผิดมากยิ่งขึ้น เป็นแรงกดดันให้บุคคลเหล่านี้กลับมากระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้นและยากที่จะกลับตัวเป็นคนดีได้

1.8 ปัจจัยด้านครอบครัว

ครอบครัวในความหมายของนักจิตวิทยา คือ สถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มนุษย์สร้างขึ้น จากความสัมพันธ์ที่มีต่อกันเพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันสังคมภายนอกที่จะปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอุบัติขึ้นในครอบครัว (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 19)

ครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว มีผลต่อการพัฒนาตนในทุกด้านของแต่ละบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกของมนุษย์ และมีความสำคัญต่อสมาชิกของครอบครัวในประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกซึ่งปรากฏในทุกลักษณะของครอบครัวอย่างน้อยที่สุดเมื่อเด็กอยู่ในวัยทารก

2. ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ถ้าความสัมพันธ์ดี ครอบครัวก็จะมั่นคง และสร้างสรรค์ สมาชิกในครอบครัวก็จะพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

3. ความสำคัญในหน้าที่ 4 ประการของครอบครัวที่มีต่อบุคคลจะปรากฏในทุกวัฒนธรรม คือ ให้บทเรียนในการต่อสู้ชีวิต บทบาททางเพศทั้งชายและหญิง ค่านิยมทัศนคติในการประกอบอาชีพและสุนทรียภาพแห่งชีวิต

ลักษณะของครอบครัวที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาต้องไปกระทำความผิด ประกอบอาชญากรรม หรือ เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ได้แก่ ครอบครัวตามแนวคิดของ ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) (สมบุญ มาศประมุข, 2549, หน้า 19-20) ได้กล่าวถึงลักษณะครอบครัวที่อาจก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดได้โดยพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวไว้ 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ครอบครัว ซึ่งสมาชิกบางคนไม่มีศีลธรรม ดิดเหล็ก ดิดยาเสพติดให้โทษ หรือทำมาหาเลี้ยงด้วยการประกอบอาชญากรรม
2. ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือขาดแม่ หรือขาดทั้งพ่อทั้งแม่ อันเนื่องมาจากการตาย การหย่าร้าง หรือการจากกันไป
3. ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ควบคุมลูก เป็นเพราะความละเลยหรือเพราะความเจ็บป่วย
4. ครอบครัวที่ไม่ค่อยลงรอยกัน เช่น มีคนใดคนหนึ่งทำตนเป็นคนบงการหรือเจ้ากี้เจ้าการอยู่ตลอดเวลา มีอคติโดยการให้ความรักที่ไม่เท่าเทียมกัน มีความเป็นทุกข์เป็นร้อนหรือวิตกกังวลใจจนเกินไป หรือมีญาติเข้ามาสอดแทรกเกี่ยวข้อง เป็นต้น
5. เป็นบ้านซึ่งคนอยู่อาศัยต่างชาติต่างภาษา มีประเพณีนิยมและมาตรฐานในการดำรงชีพที่แตกต่างกัน เป็นบ้านที่อยู่ปะการคนมาก ๆ หรือเป็นบ้านที่ยึดมั่นต่อระเบียบแบบแผนมากจนเกินไป
6. เป็นบ้านที่เศรษฐกิจไม่ดีพอ หรือมีการกดดันทางเศรษฐกิจ เช่น ไม่มีงานทำ มีความยากจน พ่อแม่ต้องออกไปทำงานจนไม่มีเวลาสั่งสอนลูก

โสภณ สปีลมันน์ (ประไพ ชันทองดี, 2549, หน้า 36) ได้กล่าวถึงครอบครัวในการป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรมไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่ง ที่มีผลต่อขบวนการเรียนรู้ทางสังคม และการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เป็นแหล่งแรกที่สร้างนิสัย ความคิดอ่าน ค่านิยม ความเชื่อ ทักษะคิดของเด็ก ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดนั้น สาเหตุปัญหาส่วนใหญ่มักจะมีผลมาจากครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่นหรือขาดความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ขาดผู้อบรมและให้คำแนะนำเด็กไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ขาดสันตนาการที่ดี และที่สำคัญคือขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นักจิตวิทยาได้ให้ความสำคัญและศึกษาหาสาเหตุของความบกพร่องในครอบครัวที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องทำผิด ทางที่จะป้องกันไม่ให้ครอบครัวต้องเป็นแหล่งเพาะอาชญากรรมนั้น ต้องอาศัยโครงการสาธารณะเพื่อการแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบครัวสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพการปรับปรุงสภาพบ้านเมืองที่น่าอยู่ น่าอาศัยการมีเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ การให้โอกาสแก่สมาชิกในครอบครัวได้มีงานทำ การสงเคราะห์ช่วยเหลือในการวางแผนครอบครัว การให้โอกาสครอบครัวได้ดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาเหล่านี้จะทำให้ครอบครัวเข้มแข็งปลอดภัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก (ประไพ ชันทองดี, 2549, หน้า 48 - 49) ได้ระบุว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบิดมารดากับบุตร ควรยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้ความรักความอบอุ่น และมีเมตตากรุณา กับบุตรอย่างสม่ำเสมอ
2. มีเวลาอยู่กับบุตรและพร้อมที่จะให้คำปรึกษาแก่บุตร

3. อบรมเลี้ยงดูให้มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีจิตใจและอารมณ์ดี มีสติปัญญาดี และมีมารยาทดี
4. บิดามารดาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรในทุก ๆ ด้าน เช่น เป็นแบบอย่างด้านการประพฤติตน การเรียน การประกอบอาชีพ
5. อบรมเลี้ยงดูบุตรโดยใช้วิธีประชาธิปไตย เช่น ให้อิสระในความคิด มีเหตุผลและอธิบายเหตุผลให้บุตรฟังเมื่อบุตรกระทำผิด
6. ให้การศึกษาและให้การสนับสนุนให้บุตรมีความรู้ความสามารถ เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตที่ดีต่อไป
7. ชี้นำและแนะนำให้บุตรมีแนวความคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี โดยยึดหลักธรรมต่างๆ
8. เมื่อบุตรกระทำพฤติกรรมไม่เหมาะสม ควรใช้เหตุผลอธิบายแก่บุตรก่อนลงโทษเสมอ
9. มอบทรัพย์สินสมบัติให้แก่บุตรด้วยความยุติธรรม

สรุปได้ว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัวและมีผลต่อการพัฒนาตนในทุกด้านของแต่ละบุคคลเป็นอย่างมาก ถ้าหากครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขาดผู้อบรมที่ดี ขาดสันตนาการที่ดี และขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน จะทำให้ครอบครัวไม่มั่นคงเกิดความแตกแยกมีแต่ความขัดแย้ง ทะเลาะกัน ต่างคนก็ไม่ยอมหันหน้ามาปรึกษาพูดคุยกัน จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวหันเหไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจนกระทำความผิดเป็นอาชญากรได้ และหากครอบครัวใดมีความสัมพันธ์ที่ดีมีความรักใคร่อบอุ่น มีการอบรมสั่งสอน ชี้นำเป็นแบบอย่างที่ดี ก็จะทำให้ครอบครัวเกิดความสุขมีความมั่นคงและเป็นสถานบันของสังคมที่มีคุณภาพ

1.9 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

รายได้กับการเกิดอาชญากรรม ทฤษฎีชนชั้นในสังคม เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดการต่อสู้ทางชนชั้น ของมาร์ก และเอนเงิล (Marx & Engle) (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2545, หน้า 109) ความสำคัญของเรื่องนี้ถือว่าอาชญากรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและการขัดกันทางด้านผลประโยชน์ของชนชั้นในสังคมอันเนื่องมาจากปัญหา 2 ประการ คือ

1. ความยากจนขาดแคลนความขัดสนในการดำรงชีวิตประจำวันมีอยู่ทั่วไปในสังคม ความยากจนเป็นบ่อเกิดความทุกข์ยากเดือดร้อนขาดแคลนในสิ่งจำเป็น ดังนั้น ความยากจนจึงทำให้เกิดอาชญากรรมคนยากจนขาดแคลนกล้ากระทำความผิดได้ง่าย เพราะมีความจำเป็นที่จะต้องดิ้นรนเพื่อการยังชีพและแก้ไขความเดือดร้อนได้ทางหนึ่ง

2. การว่างงานสภาพการไม่มีงานทำที่แน่นอนมั่นคงทำให้ไม่มีรายได้เป็นปัจจัยให้คนประกอบอาชญากรรม การว่างงานเป็นสาเหตุพื้นฐานแต่ก็จะมีสาเหตุที่สนับสนุนด้วย เช่น การมั่วสุมอบายมุข การคบคนไม่ดี การเสพสุราและยาเสพติดจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้คนกระทำผิดได้ง่ายมาก ความพยายามที่จะควบคุมทรัพยากรที่จำกัดนี้เองที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

คูวิทย์ นิ่มน้อย (2534, หน้า 82) กล่าวว่า คาร์ล มาร์ก (Karl Marx) ได้อธิบายถึงระบบเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดตัวเดียวที่สำคัญในการเกิดอาชญากรรมและเมื่ออาชญากรรมเป็นเสมือนปรากฏการณ์ทางสังคมอื่นๆ ซึ่งมีผลมาจากระบบเศรษฐกิจจะนั้นทางเดียวที่จะป้องกันอาชญากรรมก็คือการเปลี่ยนแปลงระบบนั้นโดยวิธีปฏิบัติทางสังคม จึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและระบบอื่นๆ ของสังคมได้และยังอธิบายว่าความยากจนความแร้นแค้น อดคัดัดคนทำให้เกิดความจำเป็นในการยังชีพของครอบครัว ต้องพยายามดิ้นรนต่อสู้ทั้งพ่อและแม่ อาจจะต้องออกไปหารายได้อย่างหนึ่งหรือในกรณีของการไม่มีงานทำของบุคคลที่เป็นผู้นำครอบครัวอย่างหนึ่งหรืออาจจะเป็นเพราะระบบค่าครองชีพที่สูงจนไม่สามารถจะหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้เพียงพอจะเป็นด้วยเหตุประการใดดังกล่าวแล้วก็ดี ทำให้พ่อหรือแม่ไม่อาจจะตลอดเวลาดูแลอบรมสั่งสอนลูกได้จำเป็นต้องปล่อยปะละเลยเลิกกวดขันเรื่องในครอบครัวทำให้ความเป็นอยู่ขาดระเบียบแบบแผนขาดการกินที่อยู่ดี ยามเจ็บไข้ขาดยาขาดหมอ แม้จะมีสถานพยาบาลหรือสถานอนามัยก็ไม่มีเวลาไปติดต่อขอความช่วยเหลือปล่อยลูกไปตามยถากรรม ในที่สุดเด็กก็เมื่อบ้านคบเพื่อนเลวๆ เลยเสียคนหันไปประกอบอาชญากรรม

1.10 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ตามทฤษฎีนิเวศวิทยาที่มีการศึกษากันมากก็คือการศึกษาพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและอาชญากรรม โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ ๆ จะมีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและอาชญากรรมมากในบริเวณที่อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งอุตสาหกรรมหรือแหล่งธุรกิจการค้า คือ บริเวณชุมชนแออัด ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความสัมพันธ์ทั้งทางกายภาพและทางสังคม เบอ์นาร์ด แลนเดอร์ (Bernard Lander) ได้วิเคราะห์การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเมืองบัลติมอร์ (Baltimore) ไว้ว่า การใช้สถิติเพื่อวัดการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทำให้พบว่าปัจจัยที่เป็นเครื่องชี้การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนก็คือ สภาพไร้บรรทัดฐานและการขาดความมั่นคงทางสังคม (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 14)

ชมิท (Schmid) นักอาชญาวิทยาอีกท่านหนึ่งได้ศึกษาเชิงนิเวศวิทยา ณ เมือง ซีแอตเติล (Seattle) ได้สรุปว่าการประกอบอาชญากรรมจะมีมากในเขตที่มีความสามัคคีของผู้คนในระดับต่ำ ครอบครัวมีความอ่อนแอ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ ทรัพย์สินเสื่อมโทรม การเคลื่อนย้ายของผู้คนอยู่ในระดับสูงและมีการประพาศติพิศศีลธรรมในลักษณะต่างๆ มากมาย

ทัฟท์ และ อิงแลนด์ (Taft & England) (อันณพ ชูบำรุง, 2542, หน้า 18 - 20) ได้แบ่งประเภทของเขตที่มีการกระทำผิดของเยาวชนมากเป็นพิเศษ โดยจำแนกไว้ 7 ประเภท คือ

1. เขตที่ประชาชนอยู่กันแบบธรรมดาแต่มีความยากจน มีครอบครัวตามปกติไม่มีความสลับซับซ้อนจากอิทธิพลอื่น ๆ เขตนี้มักมีการลักเล็กขโมยน้อยอยู่โดยทั่วไป

2. ชุมชนแออัด ในเขตนี้มีความยากจน มีความสลับซับซ้อนเนื่องจากมีความหลายจำพวกและมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง คนอยู่กันอย่างเสรีตัวใครตัวมัน มีปัจจัยอันไม่น่าปรารถนา ซึ่งเกิดจากการอพยพของคน มีครอบครัวซึ่งแตกแยกและประสบความทุกข์ยาก มีการเคลื่อนย้ายเข้าออกอยู่เสมอ อยู่กันอย่างแออัด สลับเป็นเขตที่มีคนหลายพวกอยู่ และเป็นพวกที่ประสบความล้มเหลวมากกว่ามีผู้ยอมรับในความสำเร็จ ในสลัมไม่ค่อยจะมีการรักษาสถานภาพทางสังคม คนที่ขาดสิ่งจำเป็นในชีวิตจึงไม่มีอะไรจะต้องสูญเสีย จึงกล่าวได้ว่าสลัมก่อให้เกิดอาชญากรรม

3. เขตพื้นที่แคบ ๆ ซึ่งตัดขาดจากสังคมที่ยึดถือประเพณีอันดีงาม เพราะมีอุปสรรคทางด้านกายภาพหรือทางสังคมขวางกั้น เช่น มีถนน แม่น้ำลำคลอง การแบ่งสีผิว ความเป็นศัตรูของกลุ่มต่อผู้ พื้นที่แคบ ๆ ที่มีอุปสรรคจะตั้งอยู่ระหว่างชุมชนที่รวมกันเป็นเขตต่อสู้ของพวกที่มีความขัดแย้งในวัฒนธรรม ซึ่งทำให้พื้นที่ตรงนั้นเป็นแหล่งอาชญากรรมได้

4. เขตที่มีห้องพักอยู่หนาแน่น เป็นแหล่งที่อยู่นอกเขตสลัม อยู่กันแบบไม่มีสัมพันธภาพส่วนตัว ไม่มีใครเอาใจใส่ใคร คนอยู่ที่นี่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยว มีความฝืนลม ๆ แล้ง ๆ ไม่หยุดหย่อน แสดงความไม่พอใจของตนเองไปในทางที่ผิดปกติหรือพฤติกรรมเป็นอาชญากร

5. เขตที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เพียงกลุ่มเดียว การกระทำผิดของเยาวชนมีน้อยกว่าแหล่งสลัม มีการยึดมั่นค่านิยมเฉพาะหมู่เหล่า หากค่านิยมและการปฏิบัติมีลักษณะเป็นอาชญากรรม อัตราการทำความผิดของเยาวชนก็อาจมีมากในชนบทกลุ่มน้อย

6. เขตแห่งความชั่วร้าย คือ เขตการคุ้มกันจากรางเพื่อการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย นอกจากจะเป็นศูนย์กลางการละเมิดกฎหมาย ยังเป็นเขตที่ดึงดูดอาชญากรเข้าไปหาผลประโยชน์ด้วย เยาวชนที่อยู่ในเขตนั้นอาจจะมีน้อย แต่เยาวชนที่อยู่ในเขตหรือตามแนวเขตอาจได้รับอิทธิพลในทางไม่ดี เพราะคบค้ากับคนไม่ดี และจากการเรียนรู้ว่าประกอบอาชญากรรมได้รับการคุ้มครอง

7. เขตชนบทที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิด มีชุมชนบางแห่งในชนบทซึ่งเป็นที่หลบซ่อนของพวกแก๊งที่ไปจากเมืองใหญ่ เนื่องจากขาดผู้นำที่จะกระตุ้นการพัฒนาหมู่บ้าน ความไม่เอาใจใส่ของคนที่ไม่ค่อยลงรอยกัน ทำให้เกิดการทำความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ผิดศีลธรรมและมีการทำความผิดของเยาวชนด้วย เขตชนบทมิใช่เขตที่เป็นศูนย์กลางของอาชญากรรม

สรุปได้ว่า เขตที่พักอาศัยมีผลต่อการกระทำความผิด โดยเฉพาะผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตชุมชนแออัดเป็นเขตแห่งความยากจน รวมทั้งบริเวณย่านธุรกิจมีความเป็นอยู่อย่างแออัดอยู่กันอย่างตัวใครตัวมันไม่ใส่ใจกัน อันประกอบไปด้วยขอบายมุข ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตดังกล่าวจะพบเห็นการกระทำความผิดเป็นประจำ จึงเป็นเขตแห่งความร่ำรวย ที่มีการกระทำความผิดหรือมีอาชญากรรมเกิดขึ้นมาก

เบอร์เกส (Burgess) (อรรถพ ชูบำรุง, 2542, หน้า 14) ได้ตั้งทฤษฎีจุดร่วมของวงกลม (The Theory of the Radial Expansion of the Concentric Circle Theory) โดยศึกษาจากเมืองชิคาโกว่าเมืองชิคาโกตั้งอยู่ในลักษณะครึ่งวงกลมตามแนวฝั่งทะเลสาบมิชิแกนแสดงให้เห็นเส้นเขตต่าง ๆ ที่แผ่รัศมีออกไปเป็น 5 เขตด้วยกัน คือ

1. เขตศูนย์กลางธุรกิจ ในเวลาเดียวกันยังเป็นศูนย์กลางในการค้าขายปลีก การพักผ่อนหย่อนใจ การเทศบาลและการเมือง
2. เขตทางผ่าน เป็นเขตแห่งความสำคัญที่จะเปลี่ยนจากสภาพที่อยู่อาศัยเป็นเขตธุรกิจและอุตสาหกรรม
3. เขตที่อยู่อาศัยของคนงาน คนพวกนี้ก็หนีมาจากเขตทางผ่านเป็นพวกสิ้นเนื้อประดาตัว และต้องการที่อยู่อาศัยที่ตนต้องการ
4. เขตที่อยู่อาศัยที่ดี ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของพวกมีงานเป็นอาชีพ พวกพนักงานเป็นพวกที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมมิใช่ระดับอุดมศึกษา
5. เขตที่อยู่อาศัยของคนทำงาน ในเมืองเป็นที่อยู่อาศัยของคนที่มีอันจะกินเมื่อเมืองเจริญเติบโตขึ้น เขตที่อยู่รอบ ๆ ศูนย์การขยายตัวทางธุรกิจและอุตสาหกรรมจะประสบภาวะการเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ เบอร์เกส (Burgess) จึงให้เห็นว่า เขตทางผ่านซึ่งมีผลกระทบจากกระบวนการของความเปลี่ยนแปลง ผู้คนประสบความพ่ายแพ้ อยู่อย่างคนพลัดถิ่นอันเกิดจากภาวะของการดิ้นรนต่อสู้ ถูกทำให้จมนครอ ในสถานะเช่นนี้ทำให้เกิดความเลวร้ายและเกิดอาชญากรรมอย่างมาก

สรุปได้ว่า แนวทางความคิดของ เบอร์เกส (Burgess) ได้ให้ความสนใจการเกิดอาชญากรรมในเขตที่มีธุรกิจ เขตทางผ่านเขตที่คนยากจนและเขตที่คนมีฐานะอาศัยอยู่ และได้เห็นว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นมากในย่านที่ติดกับศูนย์กลางทางธุรกิจและเขตอุตสาหกรรม ซึ่งก็หมายถึงเขตสลัม หรือย่านที่มีคนอยู่กันอย่างแออัด

ใน ค.ศ. 1942 ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยาอาชญากรรม (Ecology of crime) โดยคลิฟฟอร์ด และเฮนรี (Clifford & Henry) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในเขตเมืองชิคาโกกับสถิติคดีอาญาโดยมุ่งศึกษาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยแบ่งพื้นที่ของนครชิคาโกออกเป็น 5 เขต ดังนี้ (สมบุญ มาศประมุข, 2549, หน้า 15)

เขตที่ 1 เป็นศูนย์กลางของทางเศรษฐกิจ การค้า และระบบราชการ

เขตที่ 2 เป็นเขตของการเปลี่ยนแปลง เป็นเขตที่เสื่อมลงมา มักจะเป็นเขตที่อยู่อาศัยซึ่งธุรกิจการค้าหรือการอุตสาหกรรมกำลังขยายตัวมา จะมีธุรกิจเล็ก ๆ ที่พักอาศัย บ้านเช่าราคาถูก จะรวมอยู่กับโรงรับจำนำ บาร์ราคาถูก ๆ ผลของเขตนั้น คือ สลัม หรือแหล่งของชนกลุ่มน้อย เช่น พวกชาวยิว (ในชิคาโก) หรือพวกคนจีนอพยพ

เขตที่ 3 คือเขตโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีบ้านพักของกลุ่มชนชั้นกรรมกรอาศัยอยู่อย่างมาก

เขตที่ 4 คือเขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลางหรือคนชั้นสูง

เขตที่ 5 คือเขตชานเมือง เป็นเขตที่มีการขนส่งทั้งภาคเอกชนและสาธารณะ เพื่อจะขนถ่ายสินค้าไปยังใจกลางเมืองที่มีการทำงาน

การศึกษาของ ฮอว์และแมคเคย์ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอัตราเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดในแต่ละเขตนั้น สรุปได้ว่า มีอัตราการกระทำผิดแตกต่างกันออกไป โดยการกระทำ ความผิดของเด็กจะมีจำนวนสูงมาก ในท้องที่ที่เป็นย่านสลัมและย่านธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่านที่มีการเปลี่ยนแปลงอัน ได้แก่ ย่านที่มีการอพยพ ซึ่งเป็นเขตของธุรกิจ บ้านเช่าราคาถูก ๆ ใกล้กับ ใจกลางเมือง แต่อัตรายังคงสูงในเขตอุตสาหกรรมและธุรกิจในใจกลางย่อยๆ ของเมือง และ อัตราจะลดลงตามระยะห่างจากใจกลางย่อย ๆ ของเมือง และอัตราจะลดลงตามระยะห่างจาก ใจกลางย่อยนั้นด้วย

จากการพิจารณาความรู้ในทางนิเวศวิทยาแล้ว อาจจะสรุปได้ว่า ในเขตที่มีคนยากจน ชุมชนแออัดมีผู้คนพักอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น มีสภาพความเสื่อมในด้านต่าง ๆ ของสังคมทุกคน ต้องดิ้นรนแข่งขันกันทำมาหากิน เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต จึงเป็นสาเหตุของการกระทำ ความผิด

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด

2.1 ความหมายของยาเสพติด

ความหมายของยาเสพติดให้โทษตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 655) ได้ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติดก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกาย และจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฟีน กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่า หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ซึ่งเมื่อบุคคล

ใดเสพหรือรับเข้าไปในร่างกายซ้ำกันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกัน ก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้น ตกอยู่ในอำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งยาเสพติดให้โทษมีลักษณะแตกต่างกันไป แต่ต้องมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. จะต้องเป็นยาเสพติดที่ใช้แล้วเกิดการติดทางใจ เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของยาเสพติด เมื่อใช้แล้วจะพยายามขวนขวายให้ได้ยานั้นมา มีความคิดถึงจดจ่อต่อยาเสพติดนั้นทำให้ต้องหันกลับไปใช้ใหม่อีกถือว่ายาเสพติดนั้นเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปกติ
2. มีอาการติดทางกาย มีอาการคือยาเกิดขึ้น คือ ต้องเพิ่มปริมาณของการใช้ยาเสพติดมากขึ้นเรื่อย ๆ
3. ต้องมีอาการถอนยาเสพติด คือ การทนทุกข์ทรมานทางกายและใจเมื่อเลิกใช้ยา
4. เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกายและจิตใจของผู้ติดยา เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครอบครัว เกิดปัญหาสังคมสภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศชาติ

ความหมายของยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ให้ความหมายไว้ว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูด ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรม กับให้รวมตลอดถึงพิษหรือส่วนของพิษที่เป็น หรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้าน บางคำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

2.2 ประเภทของยาเสพติดให้โทษ

ยาเสพติดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ยาเสพติดให้โทษ

ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (มาตรา 7) ได้แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 คือ ยาเสพติดให้โทษร้ายแรง ได้แก่ เฮโรอีน อะซีทอร์ฟิน อีทอร์ฟินแอมเฟตามีนหรือยาบ้า เมทแอมเฟตามีน เอ็กซ์ตาซี แอลเอสดี

ประเภทที่ 2 คือ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป ได้แก่ โบโคคา โคลาอินโคเคอิน (โคเคน) ยา สกัดเข้มข้นของต้นฝิ่นแห้ง เมทาโดน มอร์ฟิน ฝิ่น

ประเภทที่ 3 คือ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย มีประโยชน์ ทางการแพทย์ การนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น หรือเพื่อเสพติด จะมีบทลงโทษกำกับไว้ ยาเสพติด ประเภทนี้ ได้แก่ ยาแก้ไอที่มีตัวยาโคเคอิน ยาแก้ท้องเสียที่มีฝิ่นผสมอยู่ด้วย ยาฉีกระงับปวดต่างๆ เช่น มอร์ฟิน เพทิดีน ซึ่งสกัดมาจากฝิ่น

ประเภทที่ 4 คือ สารเคมีที่ใช้ผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 ได้แก่ อาเซ ติคแอนด์ไฮโดร อาเซติล คลอไรด์เอทิลีน ไดอาเซเตด คลอซูโดอี เฟดรีนเออร์โกเมทริน เออร์โก ตามีน ไอโซพรอดไลเซอร์จิกอาซิด ไพเพอโรนอล

ประเภทที่ 5 คือ ยาเสพติดให้โทษที่ไม่ได้อยู่ในประเภท 1 ถึง 4 ได้แก่ กัญชากระท่อม ทุก ส่วนของพืชกัญชา ทุกส่วนของพืชกระท่อม และเห็ดขี้ควาย

2. วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เป็นสารเสพติดที่มีผลต่อการกดประสาท ทำให้เกิด อาการต่างๆ ตั้งแต่สงบ ง่วงนอนและหลับ หรือตื่นเต้น คลายความเครียด มึนเมา หงุดหงิด หรือมี อาการคลุ้มคลั่ง จะมีอาการความแรงของสารที่เสพเข้าไป

วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เช่น ดีเอ็มที เมสคาลิน เตตราไฮโดรแคน นาบินนอล ฯลฯ

ประเภทที่ 2 เช่น แอมเฟตามีน(ยาบ้า) อีเฟดรีน (ยาอี) เมทิลเฟนิแคท เซโคบาร์บิทัล ฯลฯ

ประเภทที่ 3 เช่น อะโมบาร์บิทัล ไฮโคลบาร์บิทัล กลูเตอิมิด์ ฯลฯ

ประเภทที่ 4 เช่น บาร์บิทัล พิโนบาร์บิทัล ไดอาซิแพน ฯลฯ

3. สารระเหย

สารระเหยมีลักษณะการเสพโดยการสูดดม จะมีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลางอาการ อาจแตกต่างกันได้ตามแต่ละชนิดของสารระเหยที่เสพเข้าไปแต่ส่วนใหญ่เมื่อสูดดมแรก ๆ จะออก ฤทธิ์จะมีอาการคล้ายคนเมาสุรา เดิน โซเซ พุดจาอ้อแอ้ ควบคุมตนเองไม่ได้ เมื่อมีเมามากอาจทำ ให้หมดสติได้ ผู้ที่เสพแล้วจะมีอาการซึม สมองมึนงง ปวดศีรษะเป็นประจำ ความจะเสื่อมเพราะ สารเสพติดสามารถทำลายอวัยวะหรือระบบต่าง ๆ ภายในร่างกายได้

สารระเหยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่มีสารเคมี เช่น อาซีโทน อาซิเตทโทลูอิน ฯลฯ

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่เป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ทินเนอร์เล็กเกอร์ กาว ฯลฯ

2.3 คุณสมบัติของยาเสพติดให้โทษ

ยาเสพติดมีคุณสมบัติที่สำคัญคือสามารถออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ กลุ่มฝิ่น (ฝิ่น มอร์ฟิน โคเคอิน เฮโรอีน)
  - 1.1 ยาระงับประสาทและยานอนหลับ เช่น เซโคบาร์บิทัล
  - 1.2 ยากล่อมประสาท เช่น เทโอบรามาเมด ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซค์ ฯลฯ
  - 1.3 สารระเหย เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน ฯลฯ
  - 1.4 เครื่องดื่มมีนเมา เช่น สุรา เบียร์ วิสกี้ ฯลฯ
2. ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น กระต่อม โคเคน บุหรี่ กาแฟ ฯลฯ
3. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี อีเอ็มที ฯลฯ
4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกระตุ้นหรือประสาทหลอนร่วมกัน เช่น กัญชา

2.4 ชนิดของยาเสพติดให้โทษ

เนื่องจากยาเสพติดให้โทษในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 100 ชนิด ทั้งยาเสพติดธรรมชาติและยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์แต่นำเสนอเฉพาะยาเสพติดที่ระบาดแพร่หลายในประเทศไทยที่สำคัญ ๆ ในขณะนี้ ได้แก่

1. เฮโรอีน (Heroin) มี 2 ชนิด คือ

1.1 เฮโรอีนบริสุทธิ์ (เฮโรอีนเบอร์ 4) มีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาวไม่มีกลิ่น รสขมจัด ผลิตขึ้นตามหลักวิชาเคมี โดยทั่วไปนิยมเรียกว่า ผงขาวมีรสขม ไม่มีกลิ่น ละลายน้ำได้ง่าย นิยมเสพโดยการฉีด เช่น ฉีดเข้าเส้นหรือกล้ามเนื้อ เสพ โดยวิธีการสูดดม หรือเสพโดยวิธีการสูบ (ข้อสังเกต ถ้าบุหรี่ยาผสมเฮโรอีนถ้าบุหรือจะมีสีดำ ในขณะที่บุหรือธรรมดาถ้าบุหรือจะมีสีเทา)

1.2 เฮโรอีนผสม (เฮโรอีนเบอร์ 3) หรือไอระเหยเป็นเฮโรอีนไม่บริสุทธิ์ เพราะมีส่วนผสมของสารอื่น ๆ ปนอยู่ด้วย เช่น สารหนู กัญชา ยานอนหลับ ฯลฯ มีลักษณะเป็นเกล็ด และมีสีแตกต่างกันตามส่วนผสมของสารเสพติด เพื่อเป็นการจูงใจผู้เสพ นิยมเสพโดยการสูดไอระเหยด้วยหลอดดูดเฮโรอีนมีฤทธิ์เช่นเดียวกับฝิ่นและมอร์ฟิน คือ กดระบบประสาทส่วนกลางผู้ที่เสพติดแล้วจะมีอารมณ์ฟุ้งซ่าน หงุดหงิดไม่ยอมทำงาน เก็บตัวไม่ยอมคลุกคลีกับผู้คนทั่วไป ร่างกายจะถูกทำลายทรุดโทรมมีอาการชิวบอมอ่อนเพลีย ปวดกล้ามเนื้อ ปวดท้อง ท้องเดิน และอาเจียน ถ้ามีอาการที่รุนแรงอาจถ่ายเป็นเลือดหรือเรียกว่าเกิดอาการ “ลงแดง” และอาจจะเสียชีวิตไปในที่สุด

อาการของการขาดยา มีดังนี้ 1) น้ำมูกไหล น้ำตาไหล หวานอน จามคล้ายเป็นหวัด 2) กระสับกระส่าย กระวนกระวาย หายใจถี่ ขวนขวายหายาเสพติดด้วยวิธีต่าง ๆ 3) คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร น้ำหนักลด 4) ท้องเดิน อาจมีเลือดปนออกมาด้วย (ลงแดง) 5) เป็นตะคริว 6) ขนลุก

เหงื่อออกมาก 7) แขนขาหรือกล้ามเนื้อส่วนใดส่วนหนึ่งสั่นกระตุก ขบฟัน 8) ม่านตาขยายโต ทำให้มองเห็นภาพยังไม่ชัดเจน ไม่สู้แสง 9) ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดเสียวในกระดูก ดิ้นทุรนทุราย 10) ไข้ขึ้นสูง ความดันโลหิตสูง 11) ชักกระตุก 12) นอนไม่หลับ และ 13) คลั่งเสียสติ

2. แอมเฟตามีน (Amphetamine) หรือยาบ้า

เป็นยาเสพติดที่บุคคลทั่วไปรู้จัก คือ ยาบ้า ยาขยัน ยาแก้ง่วง หรือยาได้ป ในอดีตวงการแพทย์จะนำมาใช้ในการรักษาโรคอาการซึมเศร้า แก้ง่วงนอนและลดความอ้วน แต่ปัจจุบันทางการแพทย์มีการใช้น้อยลงเนื่องจากมียาอื่นที่ใช้ประโยชน์ได้ดีกว่า ยาบ้าเป็นยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทในสมองส่วนกลาง และส่วนปลายทำให้มีอาการตื่นตัวสมองโปร่งใสและร่างกายกระปรี้กระเปร่า ทำให้ไม่มีความเหน็ดเหนื่อยในระยะแรกที่เสพซึ่งพวกที่ใช้พลังงานทางร่างกายและสมองจะนิยมใช้มากกว่าบุคคลปกติทั่วไป เพราะผลของฤทธิ์ยาจะกระตุ้นทำให้เกิดอาการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยาบ้ายังมีอิทธิพลต่อระบบการไหลเวียนของโลหิตทำให้ความดันโลหิตสูง และกระตุ้นหัวใจ ทำให้เกิดอาการใจสั่น บางคนนำมาใช้เป็นยาลดความอ้วนหากใช้ยานี้ติดต่อกันในระยะนานจะเกิดอาการเป็นพิษทำให้สุขภาพทรุดโทรม มีความเสื่อมทางจิต มีอาการหงุดหงิด อยู่ไม่สุข กระวนกระวายใจ ประสาทแข็ง การตัดสินใจผิดพลาดมองเห็นภาพรบกวน ตื่นเต้นตกใจง่าย จิตสับสน หวาดระแวง และมีอาการถึงขั้นเป็นโรคจิต หรือบ้าคลั่ง ยาบ้าที่พบในประเทศไทยจะมีลักษณะในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นเม็ดกลม รูปสามเหลี่ยม รูปหัวใจ หรือรูปร่างกลม และมีสีแตกต่างกัน ส่วนมากจะมีสีขาวหรือสีน้ำตาล ลักษณะที่เป็นผงแคปซูล และลักษณะที่เป็นน้ำ ต่อมาได้มีการพัฒนาจนเปลี่ยนมาเป็น เมทแอมเฟตามีน ไฮโดรคลอไรด์ ซึ่งมีคุณสมบัติที่ละลายได้ง่ายเมื่อถูกไฟหรือความร้อน จึงสะดวกในการเผาและสูบเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันนี้

อาการของการขาดยา เมื่อเสพติดแล้วหากไม่ได้เสพจะเกิดอาการขาดยาหรืออยากยา ทำให้มีอาการซึมเศร้า ง่วงนอน ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ และเวียนศีรษะ มีสั่นตัวสั่น เหงื่อออกมาก ตกใจง่าย ประสาทตึงเครียด จิตใจสับสน ประสาทหลอนอยู่ไม่สุข จะมีอาการทุททุธาน ดิ้นทุรนทุราย เกิดอาการคลุ้มคลั่ง อาจมีการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้

3. ยาอี-ยาเลิฟ

“ยาอี” หรือในวงการค้ายาเสพติดเรียกว่า เอ็กทาสี (Ecstasy) หรือเอ็สเซนซ์ (Essence) หรือ อัดัม (Adam) เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วจะทำให้เคลิบเคลิ้ม ซึ่งมีส่วนผสมของเมทิลลินไดออกซิเมท แอมเฟตามีน หรือ MDMA เป็นสารที่สังเคราะห์และมีโครงสร้างทางเคมีคล้ายกับยาบ้า

“ยาเลิฟ” (Love drug) เป็นยาเสพติดที่จัดอยู่ในกลุ่มยาอี มีส่วนประกอบของเมทิลลินโดออกซีแอมเฟตามีน หรือ MDA ทั้งยาอีและยาเลิฟ จะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทเหมือนยาบ้าแต่รุนแรงกว่าถึง 10 เท่า และมีฤทธิ์ของการหลอนประสาทร่วมกับผู้ที่เสพยาอีเป็นประจำจะทำให้สมองถูกทำลายอย่างถาวร โดยเฉพาะบริเวณระบบประสาทที่ควบคุมการดำเนินชีวิต เช่น การรับประทานอาหาร การนอน ความคิด ความจำ การควบคุมอารมณ์ ทำให้ความจำเสื่อม อันตรายที่น่ากลัวจากการเสพยาอี คือเมื่อยาออกฤทธิ์จะทำให้ผู้เสพตื่นตัว ทำอะไรอย่างต่อเนื่องไม่ยอมหยุด ทำให้อุณหภูมิในร่างกายสูงขึ้น และถ้าดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วยยิ่งจะทำให้ร่างกายเกิดภาวะขาดน้ำ อาจทำให้อวัยวะภายในโดยเฉพาะ ตับ ไต หัวใจ ล้มเหลวได้นอกจากนี้เมื่อยาหมดฤทธิ์แล้วจะรู้สึกเหนื่อยและซึมเศร้าอย่างมาก ทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ควร และหากต้องอยู่เพียงลำพัง ภาวะเช่นนี้จะนำมาซึ่งความคิดที่สับสน มองไม่เห็นคุณค่าของคน และคุณค่าของชีวิต อาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้โดยง่าย

4. กัญชา (Cannabis)

เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่งขึ้นง่ายในเขตร้อน นำส่วนยอดของช่อดอกตัวเมียตากแห้ง บดให้เป็นผง หรือหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำมาต้มน้ำเป็นบหรี่หรือสูบด้วยกล้อง หรือนำมาเคี้ยวหรือผสมกับอาหารรับประทาน ยางกัญชามีสาระสำคัญพวกแคนนาบินอล (Cannabinol) และเตตระไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydro cannabinol) หรือ THC ตัวที่สำคัญที่สุดที่แสดงฤทธิ์ของกัญชา ได้แก่ THC ซึ่งเป็นสารที่สำคัญที่ทำให้ร่างกาย อารมณ์และจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่เสพากัญชามีอาการ ตื่นเต้น ช่างพูด หัวเราะ ส่งเสียงดัง กล้ามเนื้ออ่อนเปลี้ย แขนขาทำงานไม่ประสานกัน คล้ายคนเมาสุราหลังจากนั้นจะมีอาการง่วงนอน จนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ถ้ารับประทานกัญชาสูงก็จะทำให้ความจำเสื่อม มีอาการประสาทหลอน หวาดระแวง ความคิดสับสน จิตใจเสื่อมลง การใช้กัญชาติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ร่างกายเกิดความต้านทาน จึงต้องใช้ปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นหนทางนำไปสู่การเสพยาชนิดอื่น ๆ ได้ง่าย

5. กระต่อม (Mitragyna speciosa)

เป็นต้นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีแก่น และเป็นเนื้อไม้แข็ง ใบหนา ก้านเส้นใบมีทั้งชนิดสีเขียว และสีแดงเรื่อ ๆ ขึ้นง่ายในภูมิภาคที่อากาศร้อนที่มีฝนตกชุก สารที่ทำให้เสพติดที่สำคัญ ได้แก่ มิตราจีนิน (Mitragynine) ซึ่งออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทสมอง ทำให้หายปวดเมื่อย อารมณ์แจ่มใส ทำงานได้ทนนาน ทนแดดได้ดี ไม่กลัวน้ำ คือ อาบน้ำได้ตามปกติ แต่กลัวฝนมากที่สุด เพียงแค่ฝนต้งเค้าก็จะเริ่มมีอาการหนาวสั่น ถ้าเสพมาก ๆ จะเกิดอาการกระวนกระวาย คลื่นไส้ อาเจียน และถ้าเสพเป็นเวลานาน ๆ จะทำให้ร่างกายทรุดโทรม และมีอาการคลุ้มคลั่งเป็นโรคจิตได้ง่าย วิธีเสพใบ

กระท่อมมี 2 วิธี คือ เคี้ยวใบที่ลอกก้านและเส้นในออกแล้ว หรือปั่นใบที่ตากแดดจนกรอบให้เป็นผงแล้วใช้ชงกับน้ำร้อนหรือรับประทานเป็นผง

6. ยาหลอนประสาท (Hallucinogen)

เป็นยาที่ใช้แล้วมีผลต่อจิตโดยตรง ทำให้ประสาทของการรับรู้ผิดไปจากธรรมดาเมื่ออาการประสาทหลอน เป็นยาที่ใช้แพร่หลายในปัจจุบัน ได้แก่ แอล.เอส.ดี (L.S.D) ดี.เอ็ม.ที. (D.M.T) เอส.ที.พี. (S.T.P) กัญชาเมสคาไลน์ (Mescaline) ไซโลไซบิน (Psilocybin) เมลโลว์ เยลโลว์ (Meelow Yellow) เป็นต้น

แอล.เอส.ดี. เป็นสารสังเคราะห์จากเชื้อรา มีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น นิยมผลิตออกมาเป็นเม็ดหรือแคปซูล มีสีขาว สีฟ้า สีเขียวอ่อน มีฤทธิ์ทำให้มือเท้าสั่น เหงื่อออกมาก บางรายมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ส่วนผลที่มีต่อจิตใจและระบบประสาท คือ มีอารมณ์อ่อนไหวง่ายประสาทรับรู้สึกแปรปรวน ไม่สามารถคุมสติได้ ถ้าใช้เป็นเวลานานจะติดยาและรักษาให้หายขาดได้ยาก ซึ่งจะกลายเป็นผู้ไร้สมรรถภาพ โรคจิตทรมาน และอาจฆ่าตัวตายได้

ดี.เอ็ม.ที. เป็นสารที่สกัดได้จากพืชตระกูลถั่ว ชื่อ พืชตาเคเนีย (Piptadenia) ซึ่งมีอยู่ในหมู่เกาะทะเลแคริบเบียนและประเทศอเมริกาใต้เสพ โดยผสมสาร ดี.เอ็ม.ที. ขนาดเพียง 70 มิลลิกรัม กับกัญชา มวนบุหรี่ยี่สิบจะทำให้เกิดภาพหลอน นอกจากนี้อาจใช้วิธีแกะเอาเมล็ดพืชพืชตาเคเนียมาบดละเอียดแล้วใช้น้ำคั้นเข้าทางจมูก

เอส.ที.พี. เป็นสารแอมเฟตามีนอีกจำพวกหนึ่งมีฤทธิ์ทำให้เกิดอาการประสาทหลอนและกระตุ้นประสาททั้งสองแบบพร้อมกัน สาร เอส.ที.พี. จะทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันโลหิตสูง ม่านตาขยาย แต่ถ้าเสพมากขึ้นจะมีอาการปากแห้ง เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ เกิดภาพหลอนจิตใจว่าวุ่นขาดสติ และสับสน เป็นต้น

เมสคาไลน์ เป็นสารที่สกัดได้จากต้นกระบองเพชรชนิดหนึ่ง คือ พีโยค (Peyote) สารเมสคาไลน์มีทั้งชนิดน้ำ ผง แคปซูล มีฤทธิ์ทำให้รู้สึกสบายใจ ไร้ต่อความรู้สึกเกิดภาพหลอนเหมือนตกอยู่ในความฝันเช่นเดียวกับการเสพสาร แอล.เอส.ดี.

ไซโลไซบินเป็นสารที่สกัดได้จากเห็ดชนิดหนึ่ง ชื่อ ไซโลไซบินเม็กซิกัน (Psilocybin Mexicana) พบมากในอเมริกากลาง ทำเป็นผงหรือยาน้ำ การเสพสารชนิดนี้จะทำให้มีอาการคลื่นไส้ ม่านตาหรี่ อารมณ์แปรปรวน

เมลโลว์ เยลโลว์ เป็นสารที่ได้จากการนำเปลือกกล้วยหอมมาตากแห้งแล้วสูบ มีตัวยาที่สำคัญ คือ บานานาดีน (Bananaidine) ทำให้ผู้เสพมีอาการสั่นกระตุกครั่นครื้นคล้ายการเสพกัญชา แต่มีผลทำให้หลอดลมอักเสบ

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติด

การที่คนเราจะติดยาเสพติดนั้น มีกระบวนการที่ซับซ้อน ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าสาเหตุที่แท้จริงมาจากอะไร มักจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุมากกว่า ซึ่งพบว่ามีปัจจัย 3 อย่างที่มีความสัมพันธ์กันคือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้ (วิโรจน์ แยมปราศรัย, 2554, หน้า 11-12)

1. ปัจจัยจากตัวบุคคลผู้ติดยาเสพติด ได้แก่

1.1 เพศ จะพบว่าเพศชายติดสารเสพติดมากกว่าเพศหญิง ซึ่งคงเป็นเพราะเพศชายมีโอกาสเที่ยวเตร่คบเพื่อนฝูงนอกบ้านได้มากกว่าเพศหญิง จึงมีโอกาสได้ลองยาเสพติดมากกว่า ประกอบกับเพศชายมีนิสัยกล้าลองกล้าเสี่ยงมากกว่าเพศหญิง

1.2 อาชีพ จะพบว่าอาชีพบางประเภทนำไปสู่การติดยาเสพติด ได้แก่ พวกขับรถสิบล้อ หรือกรรมกรใช้แรงงาน เนื่องจากความยากจน รายได้ไม่พอใช้ บุคคลเหล่านี้จึงพยายามทำงานหนักโดยพยายามหาสิ่งที่จะช่วยให้ตนทำงานได้ทน โดยไม่เหนื่อยล้า จึงหันไปใช้ยาเสพติด นอกจากนี้พวกผู้หญิงขายบริการทางเพศ มักจะใช้ยาเสพติดเพื่อช่วยข่มใจให้ตนเอง รู้สึกกล้าในการขายบริการทางเพศ

1.3 ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษา กลุ่มบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ และมีความรู้ต่ำ มักจะมีความคับข้องใจที่ตนเองมีฐานะยากจน รายได้ไม่พอใช้ มีความลำบากในการดำเนินชีวิต รู้สึกทุกข์ยากมาก จึงมักข่มใจโดยการหันไปเสพยาเสพติด เพื่อช่วยขจัดความคับข้องใจ

1.4 กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งมีนิสัยอยากรู้ อยากลอง อาจถูกหลอกให้ทดลองใช้เพื่อแลกเปลี่ยนการยอมรับเข้ากลุ่มเพื่อน นอกจากนี้วัยรุ่นที่ไม่สบายใจจากการปรับตัว หรือไม่สบายใจจากปัญหาครอบครัว ขาดความอบอุ่น เมื่อทดลองใหม่ ๆ ก็ทำให้ติดสารเสพติดได้ง่ายเพราะแรงชักจูงของเพื่อน และวัยรุ่นมีนิสัยชอบทำตามกลุ่ม จึงคล้อยตามการกระทำของกลุ่ม

1.5 ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพทางกาย สาเหตุหนึ่งของผู้ป่วยติดยา เนื่องจากการเจ็บป่วยทางร่างกายและใช้ยาบำบัดรักษา เช่น การใช้ฝิ่นเป็นยาระงับความเจ็บปวดในพวกชาวเขา การที่แพทย์ใช้มอร์ฟีนแก้ปวดในผู้ป่วยเนื้องอก กระดูกหักหรือหลังการผ่าตัด นอกจากนี้ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคหัวใจ มะเร็งเม็ดโลหิตขาว มีความทุกข์ทรมานจากโรค หรือเกิดความเจ็บปวดจากโรคจิตใจหมกมุ่นไม่มีความสุขก็อาจไปพึ่งยาเพื่อบรรเทาอาการต่าง ๆ จนติดยาเสพติดได้

1.6 สภาพทางจิตใจและบุคลิกภาพ บุคคลที่มีแนวโน้มที่จะใช้สิ่งเสพติด มักมีลักษณะเป็นคนห้วนไหวง่าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หรือเป็นคนอ่อนแอ ไม่กล้าเข้าสังคม เช่น บุคคลที่มีบุคลิกอ่อนแอในทุกด้าน (Inadequate personality) ผู้ที่มีอารมณ์แปรปรวน (Emotional

unstable personality) กลุ่มไซโคพาตี (Psychopathic personality) กลุ่มต่อต้านสังคม (Antisocial personality) บุคคลที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ เมื่อมีปัญหาในการดำเนินชีวิตก็ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ได้ ต้องหาสิ่งยึดเหนี่ยวหรือสิ่งพึ่งพิง เมื่อตัดสินใจหาทางออกที่ไม่เหมาะสมโดยการใช้ยาเสพติด เพื่อช่วยให้ตนปรับตัวดีขึ้น ก็นำไปสู่การติดยาได้

2. ปัจจัยจากตัวยาเสพติด

การใช้ยาเสพติดเป็นเวลานาน ๆ ร่างกายจะเกิดความเคยชินต่อมา และการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกายภายใต้อิทธิพลของสารดังกล่าวจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน มีอาการผิดปกติกับร่างกายที่เราเรียกว่า อาการขาดยา ความรุนแรงของอาการขาดยาอาจมีมากจนทนไม่ได้ ต้องพยายามหายา หรือหาสารเสพติดดังกล่าวมาเสพเพื่อระงับอาการต่างๆ ให้ร่างกายทำงานในระบบเดิม จากการศึกษาพบว่าสารหรือยาที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทมีโอกาสเสพติดได้ทั้งสิ้น

3. ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

3.1 สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพฯ มีประชากรหนาแน่นและมีการเคลื่อนย้ายของประชาชนจากชนบทเข้าสู่เมือง เพื่อหางานทำ ประกอบกับที่พักอาศัยในเมืองมีราคาแพง ทำให้เกิดชุมชนแออัด ซึ่งมีสภาพที่อยู่อาศัยคับแคบ ไม่ถูกสุขลักษณะทำให้ประชาชนที่อาศัยในที่เหล่านี้จะมีการดำรงชีพที่ไม่สุขสบาย ประกอบกับต้องทำงานหนักหาเช้ากินค่ำ เพราะมีฐานะยากจน ทำให้สุขภาพจิตทรุดโทรม มักจะเป็นทุกข์แล้วหาทางออกโดยการพึ่งสิ่งเสพติด นอกจากสถานที่อยู่อาศัยที่อยู่ใกล้กับผู้เสพ และ แหล่งค้ายาเสพติดจะมีผลผลักดันให้ไปติดสารเสพติดได้

3.2 วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมในงานเทศกาลตามประเพณี มักจะมีการเลี้ยงฉลองสังสรรค์ มีการดื่มสุรากัน นำไปสู่การติดสุราได้ ถ้าดื่มบ่อย ๆ นอกจากนี้พวกชนกลุ่มน้อยและชาวเขามีประเพณีสูบฝิ่นในอดีตคือผู้ที่เป่าหน้าเผ่าต้องสูบฝิ่น ทำให้มีการสืบทอดประเพณีการสูบฝิ่นเรื่อยมาในกลุ่มชาวเขา หนึ่งสำหรับการสูบบุหรี่หรือการดื่มสุราเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเป็นหนุ่มวัยรุ่นคิดว่าตนเองจะมีพฤติกรรมที่แสดงว่าตนเองโตแล้ว และเป็นชายสมบูรณ์ก็จะเริ่มสูบบุหรี่หรือดื่มสุราในการเข้าสังคม ซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิด และเป็นโอกาสนำไปสู่การติดสิ่งเสพติดได้

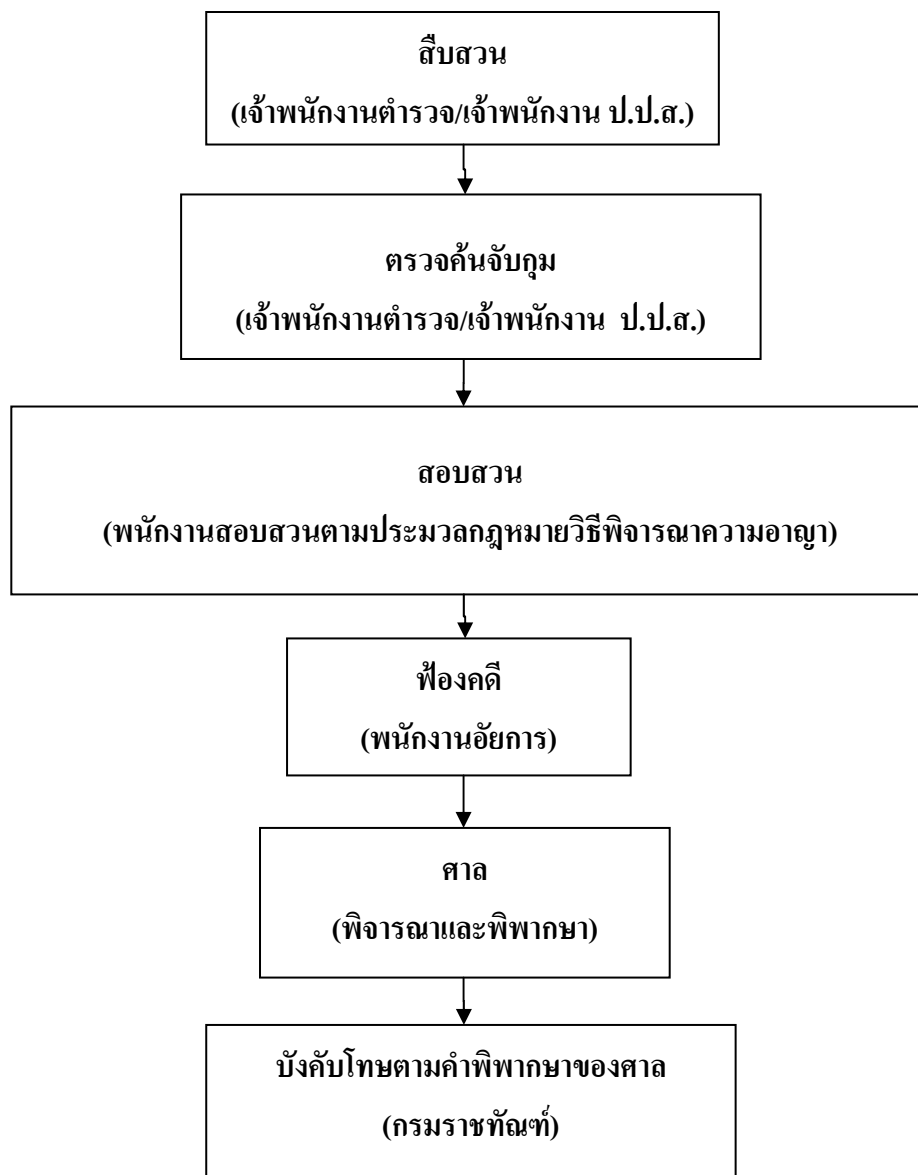
3.3 สภาพครอบครัว ในครอบครัวที่มีปัญหา สามภรรยาทะเลาะกัน หรือครอบครัวแตกแยก สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะลูก ๆ จะรู้สึกขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่งทางใจขณะเดียวกันพ่อแม่ก็มักจะขาดความเอาใจใส่ดูแลเพราะตนเองไม่มีความสุข ทำให้เด็ก ๆ หันไปหาเพื่อนหรือบุคคลนอกบ้าน เป็นที่ปรึกษา ซึ่งอาจนำไปสู่การคบเพื่อนไม่ดี การถูกหลอก การถูกชักจูงไปในทางที่ผิด หรือมีขณะนั้นตัวเด็กเองขาดความรู้ก็จะประชด โดยการหัน ไปพึ่งยาเสพติด ซึ่งจากปัญหานี้พบมากในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่ระบุว่าครอบครัวมีปัญหา พ่อแม่เลิกหรือหย่าร้างกัน

นอกจากนี้ครอบครัวที่ไม่ให้กำลังใจเด็กก็มีส่วนช่วยเร่งเร้าให้วัยรุ่นติดยาเสพติด เนื่องจากในระยะวัยรุ่นเด็กต้องเผชิญกับปัญหาการปรับตัวแทบทุกทาง เช่น การปรับตัวทางกาย ทางสังคม การคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกแนวทางอาชีพ และความสำเร็จในการศึกษา สภาพแบบนี้ เด็กผิดหวังง่าย อารมณ์แปรปรวน ขาดความมั่นใจในตัวเองได้ง่าย ผู้ปกครองที่ยึดถือความสำเร็จของตนเป็นบรรทัดฐานความสำเร็จของลูกผู้ปกครองที่สร้างความหวังกับลูกสูงเกินไปผู้ปกครองที่มีความขัดแย้งในสัมพันธภาพต่อกันและกัน ย่อมไม่ได้ช่วยประคับประคองขวัญของเด็กวัยรุ่น ไม่ได้มีส่วนให้กำลังใจแก่เด็กในการเผชิญปัญหาประจำวันอย่างตรงต่อความเป็นจริงดังนั้นเด็กจึงแก้ปัญหาโดยการติดยาเสพติด เพื่อจะได้หนีให้พ้นจาก “โลกอันสับสน” ที่เขาารู้สึก

2.6 ผลกระทบจากภาวะการเสพยาเสพติด

ผลกระทบที่เกิดจากการเสพยาเสพติด มีดังนี้

1. ด้านจิตใจจะมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง ความคิดเปลี่ยนแปลง ควบคุมตัวเองไม่ได้ ใช้เวลานานทำให้เกิดความต้องการเสพยาเสพติดและหมกมุ่นแต่อยากใช้ยาเสพติด
  2. ด้านร่างกายจะทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรม เสี่ยงต่อโรคติดต่อ และโรคทางเพศสัมพันธ์
  3. อาชีพการเรียนตกต่ำประกอบอาชีพการงานไม่ได้ เพราะมัวหมกมุ่นอยู่กับการใช้ยาแสวงหายาเสพติด ด้วยการกระทำความผิดเพื่อหาเงินมาแลกกับยาเสพติด
  4. สังคมส่วนรวม มีการลักขโมยของ ค้าประเวณีเพื่อแลกยา เป็นบุคคลที่หมดสภาพประเทศชาติขาดแรงงานหรือบุคลากร กระทบต่อความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินต่อบุคคลอื่น
- ในการดำเนินงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดียาเสพติดในประเทศไทย ดังแสดงภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดียาเสพติดในประเทศไทย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2551, หน้า 21

สรุปยาเสพติดเป็นสารหรือวัตถุเคมีที่เป็นผลิตภัณฑ์มาจากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ผู้เสพยาเสพติดเกิดความต้องการตลอดไปและจะต้องเพิ่มปริมาณยาเสพติดให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จะแสดงอาการอยากเสพยาเสพติดเมื่อขาดยา มีอาการถอนยา ประสาท

หลอนอยู่ไม่สุข จะมีอาการทุกทรมาน เกิดอาการคลุ้มคลั่งอาจมีการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้จึงก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดที่มีผลมาจากการแสวงหายาเสพติดมาเสพ และการกระทำผิดที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้เมื่อเสพเป็นระยะเวลาสั้นจะทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เสี่ยงต่อโรคติดต่อ โรคทางเพศสัมพันธ์ เป็นปัญหาของครอบครัวและสังคม

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและการควบคุมอาชญากรรม

3.1 แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม (Crime prevention) หมายถึง การคาดการณ์หรือประเมินล่วงหน้าเกี่ยวข้องกับช่องทางหรือโอกาสของการกระทำผิด หรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามที่จะกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการกระทำความผิดใด ๆ เกิดขึ้น เจฟเฟอร์รี่ (Jeffery) กล่าวว่า การควบคุมอาชญากรรมจะมีความแตกต่างกับวิธีการลดอาชญากรรม กล่าวคือ การป้องกันเป็นการควบคุมอาชญากรรมโดยตรง ซึ่งการควบคุมโดยตรงประกอบไปด้วยการใช้มาตรการของการลดช่องทางหรือโอกาสในการกระทำความผิด ส่วนการลดอาชญากรรมโดยอ้อม มาตรการโดยอ้อมที่นำมาใช้ได้แก่ การอบรมวิชาชีพ การให้การศึกษา การจำคุก การคุมประพฤติการพักการลงโทษ เป็นต้น (จันทิรา จินดามาศย์, 2551, หน้า 37-39)

รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมที่น่าสนใจมีด้วยกัน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบสังคมไร้ระเบียบ (Social disorganization model) การไร้ระเบียบไม่ว่าจะเป็นตัวสังคม ชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรม ล้วนแต่ไม่มีความสำคัญต่อคนในชุมชน มีความยากจนในสังคม หน่วยงานต่าง ๆ ในสังคมทำงานไม่ได้ผล ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน ต่างอ่อนแอไม่มีความผูกพันทางสังคมทำให้สังคมไม่ใส่ใจซึ่งกันและกัน เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน เกิดสภาวะแตกแยกในสังคม การป้องกันอาชญากรรมจะทำได้ต่อเมื่อจัดระเบียบของสังคม พยายามให้ระบบการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการกลับมาใช้ได้ จัดระเบียบสังคมใหม่ นำกฎระเบียบเข้ามาบังคับใช้กับพฤติกรรมของคนในสังคม เสริมสร้างเรื่องการปะทะสังสรรค์ในสังคม เมื่อใดสังคมเกิดความสามัคคี การป้องกันอาชญากรรมจะเกิดตามมา เพราะทุกคนรักสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

2. รูปแบบการควบคุมทางสังคม (Social control model) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การควบคุมทางสังคมแบบเป็นทางการ (Formal social control) และการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ (Informal social control) การควบคุมนี้มุ่งให้คนในสังคมมีพฤติกรรมไปในทิศทางของบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งหมายถึง จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ค่านิยม กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การควบคุมอย่างเป็นทางการ ถ้าไม่ปฏิบัติตาม จะถูกลงโทษโดยกฎหมาย ในขณะที่

ที่การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการจะถูกดำเนิน ดังนั้นรูปแบบนี้ เน้นให้มีความผูกพันทางสังคมและให้สมาชิกในสังคมได้เรียนรู้บรรทัดฐานของสังคม เมื่อรู้สามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง รู้ว่าพฤติกรรมใดดีไม่ดี พฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ถ้าคนในสังคมปฏิบัติตัวตามบรรทัดฐานตามที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมแล้ว อาชญากรรมจะไม่เกิดขึ้นเท่ากับเป็นการป้องกันสังคมในตนเอง

3. รูปแบบสนับสนุนทางสังคม (Social support model) หมายความว่า การมีเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์กัน เอื้ออาทรต่อกัน จะมีระบบการสนับสนุน หรือการเกื้อหนุนต่อกัน ทำให้ป้องกันพฤติกรรมต่อต้านสังคมได้เพราะการมีการสนับสนุนทางสังคมจะทำให้คนเรามีกำลังใจจะรู้สึกว่ามีคนรัก คนห่วงใย ทำให้เราไม่ออกไปยุ่งเกี่ยวกับคนไม่ดี ไม่อยากทำตัวไม่ดี เพราะจะทำให้คนที่รักเราและสนับสนุนหรือเป็นกำลังใจให้เราต้องผิดหวังเสียใจ ทำให้เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ในทางกลับกันถ้าการขาดการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ครอบครัว เพื่อน ชุมชนแล้ว จะรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว จะทำอะไรก็ได้ เพราะไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของใคร จะไม่กลัวการทำผิด ดังนั้นจะต้องฟื้นฟูความสามัคคีในสังคมเพื่อสังคมจะได้ปลอดอาชญากรรม

4. รูปแบบการจู่โจมอาชญากรรม (Crime attack model) หมายถึง อาชญากรรมจะถูกขัดขวางได้โดยการมีรถตำรวจสายตรวจออกตระเวนเฝ้าระวังถนน หรือบริเวณที่มักมีอาชญากรรมเกิดขึ้นต้องพยายามสืบสวนให้เร็วที่สุด และทำการจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ ทำให้สามารถกักขังและป้องกันไม่ให้ทำผิดอีก รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ตำรวจมักจะใช้กันอย่างกว้างขวาง

5. รูปแบบการบริการชุมชน หรือทีมเพื่อนบ้าน – ตำรวจ (Community service model or neighborhood - police team) รูปแบบนี้ทำให้ชัดเจนในเรื่องของภูมิศาสตร์ของบริเวณที่ควบคุมดูแล เพราะชาวบ้านจะรู้จักชุมชนของตัวเองดีที่สุดเน้นการปฏิบัติงานเป็นหนึ่งเดียวของชาวบ้านในชุมชนกับตำรวจและประการสุดท้ายทำให้เกิดการกระจายอำนาจ เพราะประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในการดูแลสวัสดิภาพของชุมชนของตนเอง ทำให้ป้องกันอาชญากรรมและป้องกันยาเสพติดได้เป็นอย่างดีเยี่ยม

ความพยายามของมนุษย์ในการป้องกันอาชญากรรมเป็นแนวคิดเก่าแก่ซึ่งสามารถสืบสาวราวเรื่องย้อนไปในอดีตได้นับพันปี ดังหลักฐานยุคต้นที่ปรากฏชัดในราว 1,800 ปี ก่อนคริสตกาล กล่าวคือ ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Hammurabi's code) ได้บัญญัติว่า

ผู้ใดก่อสร้างเคหสถานสำหรับบุคคลอยู่อาศัย มีลักษณะไม่มั่นคงแข็งแรง และเคหสถานที่สร้างเกิดพังทลายลงเป็นสาเหตุให้เจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย ผู้ก่อสร้างนั้นต้องระวางโทษประหารชีวิต (จันทรา จินตามาศย์, 2551, หน้า 39-40)

ประมวลกฎหมายอาญานี้จึงถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ต่อมาในกลางศตวรรษ 19 เบคคาเรีย (Beccaria) ได้กล่าวสนับสนุนแนวความคิดในการป้องกันอาชญากรรมไว้อย่างกว้าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรมต้องมีการวางรากฐานโดยนักปราชญาที่เฉลียวฉลาดพร้อมด้วยคุณธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม
2. การป้องกันอาชญากรรมต้องอาศัยผู้รักษาและตีความกฎหมายที่เที่ยงตรง
3. การป้องกันอาชญากรรมต้องครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณงามความดีในสังคมโดยการยกย่องสรรเสริญและให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ
4. การป้องกันอาชญากรรมต้องเน้นความสำคัญที่ส่งเสริมปรับปรุงการศึกษาให้สมบูรณ์

3.2 ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย

การป้องกันอาชญากรรมได้กลายเป็นเป้าประสงค์ของงานตำรวจ เมื่อ เซอร์ โรเบิร์ต พิล (Sir Robert Peel) ก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอน ขึ้นในปี ค.ศ. 1829 พิลได้รับการยกย่องในเวลาต่อมาว่าเป็น “บิดาของการตำรวจยุคใหม่” ได้เน้นให้บุคลากรตำรวจภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่า การป้องกันอาชญากรรมคืองานหลักของตำรวจและมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุมและการลงโทษผู้กระทำผิดที่เสนอของพิล ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิดแนวทางทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย เพื่อการป้องกันอาชญากรรม

ยุทธวิธีหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายก็คือ การตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดูกสันหลังของงานตำรวจ (Wilson & McLaren, 1973, p.24) สำหรับหลักใหญ่ใจความของแนวทฤษฎีนี้ พอสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้นตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบ และรถวิทยุสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัดเห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้การตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอต่อเนื่องจะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วไปทุกแห่งหน ด้วยเหตุนี้ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังของตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชน จะช่วยป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด โดยลดช่องโอกาสสำหรับผู้ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย

3.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นองค์กรกลางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศและให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ป.ป.ส. (มาตรา 5)

ประกอบด้วย ประธานกรรมการ คือ นายกรัฐมนตรี กรรมการโดยตำแหน่ง คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมศุลกากร อัยการสูงสุด กรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินหกคน (วาระคราวละ 2 ปี) กรรมการและเลขานุการ คือ เลขานุการ ป.ป.ส.

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันการและปราบปรามยาเสพติด (มาตรา 6) มีดังนี้

1. กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ควบคุมการสืบสวนสอบสวน และฟ้องคดีความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
3. วางโครงการและดำเนินการตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
4. ควบคุม เร่งรัดและประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติด
5. เสนอความคิดเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองานแผนงานหรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติด

6. ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

7. พิจารณานุมัติแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

อำนาจของกรรมการเลขาธิการ รองเลขาธิการและเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. (มาตรา 14) มีดังนี้

1. เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่ถูกจับได้หลบซ่อนอยู่ในเคหสถาน หรือสถานที่นั้น ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้นจะถูกโยกย้าย หรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหนี ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน คือภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

2. ค้นเคหสถาน สถานที่หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติด หรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

3. จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน
4. สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
5. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

3.4 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการสำคัญในการปราบปรามยาเสพติด คือ มาตรการสมคบกันในการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมาตรการริบทรัพย์สิน กฎหมายฉบับนี้ใช้กับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรณีซื้อขายผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองเพื่อจำหน่าย รวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือหรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว (มาตรา 3) ต้องเป็นกรณียาเสพติดที่ระบุในกระทรวง คือ เฮโรอีน มอร์ฟิน ฝิ่น โคคาอิน อาเซติกแอนไฮโดรด์ เอทิลดีนไดอะเซต กัญชา วัตถุออกฤทธิ์ กลุ่มแอมเฟตามีน แอลเอสดี คีตามิ ซูโดอีเฟดรีนเฟนเตอมีน และมิดาโซแลม

โดยกำหนดมาตรการพิเศษเพื่อนำมาใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 3 ประการ ดังนี้คือ

1. มาตรการสมคบกันกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดให้บุคคลที่สมคบโดยตกลงตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเรื่องของการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และครอบครองเพื่อจำหน่าย มีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา 8) ความผิดฐานสมคบนี้ แม้ยังไม่มีการกระทำความผิดตามได้ตกลงกันก็เป็นความผิดสำเร็จตามกฎหมายแล้ว เพราะกฎหมายต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับกุมตัวผู้สั่งการ

2. มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา โดยใช้ในการริบทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อจัดแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิด “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องการกระทำความผิด” หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมา เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าว หรือการกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ให้เงินหรือทรัพย์สิน เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือ ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดศาลจะสั่งริบให้ตกเป็นของ “ กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” เพื่อนำทรัพย์สินที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป

3. มาตรการขยายเขตอำนาจศาล กฎหมายนี้ได้กำหนดว่า แม้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนอกประเทศไทย ศาลไทยก็สามารถลงโทษได้ หากเข้าเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- 2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ
- 3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

3.5 บทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ปัจจุบันคนเสพยาเสพติดมีทุกระดับชั้น ตั้งแต่คนรวยถึงคนจน สำหรับคนรวยไม่มีปัญหาในการซื้อยาเสพติดแต่คนจนค่อนข้างจะมีปัญหาที่จะหายาเสพติดมาเสพ ซึ่งก็จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ ปัญหาทางสังคมที่ผู้เสพอาจจะไปก่ออาชญากรรมหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษที่เป็นการกำหนดโทษของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้ในครอบครอง และผู้เสพ โดยจะขอสรุปข้อหาหลักและอัตราการลงโทษของสารเสพติดให้โทษที่ทำให้เกิดความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ เฮโรอีน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน (หรือยาบ้า ยาไอซ์) ผู้ที่กระทำความผิดโดยการครอบครองเพื่อเสพ หรือเสพสารเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 นี้มีโทษตามกฎหมายคือ โทษจำคุกอย่างสูง 10 ปีและโทษปรับสูงสุด 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและในกรณีที่มีการครอบครองสารเสพติดให้โทษในประเภทนี้เกินกว่า 20 กรัมกฎหมายให้ถือว่าเป็นการครอบครองไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งโทษขั้นสูงสุดคือ ประหารชีวิต

ประเภทที่ 2 ได้แก่ มอร์ฟีน โคเคน เคนตามีน โคดีน ฟีน สารสกัดจากฝิ่น เมททาโดน การครอบครองสารเสพติดในประเภทที่ 2 นี้อาจทำได้โดยถูกกฎหมายหากเป็นการครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์และในจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ถ้าเป็นการครอบครองที่ขัดต่อข้อกำหนดของกฎหมายแล้วนั้นย่อมเป็นความผิดและมีโทษ คือ โทษจำคุกขั้นสูง 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประเภทที่ 3 ได้แก่ วัตถุที่ทำให้เกิดความมึนเมา สารที่สกัดได้จากฝิ่น และสารที่มีส่วนประกอบของสารเสพติดในประเภทที่ 2 ที่ใช้ในทางการแพทย์ อาจมีไว้ในครอบครองได้ตามกฎหมายภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายเช่นกัน

ประเภทที่ 4 ได้แก่ สารที่ใช้ประกอบเป็นสารเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ผู้ที่มีไว้ในครอบครอง มีความผิดโทษจำคุก 5 ปี และปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประเภทที่ 5 ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดความมีเมตตา สารเสพติดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ใน 4 ประเภทก่อน ประกอบด้วย กัญชา และเห็ดเมาผู้ครอบครอง หรือเสพสารเสพติดในประเภทนี้ มีความผิดและมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อรรถ สุวรรณบุปผา (2518, หน้า 139-141) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำผิด ดังนี้

1. การลงโทษเพื่อยับยั้งการกระทำผิด การลงโทษผู้กระทำผิดมีวัตถุประสงค์ที่นำเห็นชัดคือเพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง และกระทำผิดเช่นนี้อีก วัตถุประสงค์นี้เรียกว่า “การยับยั้งโดยทั่วไป” ตัวอย่างเช่น การนำโทษประหารชีวิตมาใช้โดยเชื่อว่าวิธีการประหารเป็นการยับยั้งผู้อื่นมิให้อาเยี่ยงอย่างในการประกอบอาชญากรรม เหตุผลและความเชื่อเช่นนี้ว่านี้ได้รับการยืนยันจากเซอร์เจมส์ สตีเฟน (Sir James Stephen) ซึ่งได้สนับสนุนว่า ไม่มีบทลงโทษอื่นใดที่จะมีผลยับยั้งบุคคล มิให้กระทำผิดทางอาญาเท่ากับการประหารชีวิต นอกจากตัวอย่างดังกล่าวแล้วบางท่านอาจมีจินตนาการถึงวิธีการลงโทษต่างๆ เช่น การใช้ข้อคา การเข็ญ การจำคุกและการให้นักโทษทำงานหนัก เป็นต้น การใช้การลงโทษเหล่านี้เกี่ยวข้องกับหลักธรรมชาติที่ว่า มนุษย์ปรารถนาที่จะได้รับความสนุกสนานสุขสบาย และหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ฉะนั้นการลงโทษจึงก่อให้เกิดการยับยั้งอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “ยับยั้งพิเศษ” กล่าวคือ เป็นการลงโทษไม่กล้าที่จะกระทำผิดอีกในโอกาสต่อไป วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำผิด ดังกล่าวมานี้ ได้มีผู้โต้แย้งว่าการลงโทษไม่เป็นการยับยั้งมนุษย์จากการประกอบอาชญากรรมเสมอไป โดยให้เหตุผลว่า “ถ้ามนุษย์มีอิสระในการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่ควรเป็นผลมาจากประสบการณ์ของตนเองแล้ว การลงโทษจะไม่สามารถยับยั้งการประกอบอาชญากรรมได้เลย ในกรณีที่การลงโทษเป็นเพียงข้อกำหนดไว้อย่างเข้มงวดเหล่านั้นเอง” เหตุผลดังกล่าวนี้ อาจจะได้รับ การสนับสนุนจากความจริงที่ว่า เหล่าอาชญากรมิได้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์แต่ประการใด

2. เพื่อการแก้แค้น ในสมัยโบราณเมื่อมีการกระทำผิดขึ้นเจ้าทุกข์เองหรือญาติพี่น้องของเจ้าทุกข์มักถือสิทธิที่จะแก้แค้นตอบแทนฝ่ายตรงข้าม ถึงขนาดที่ว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ต่อเมื่อมนุษย์รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชนหรือสังคมย่อยๆ จึงได้มอบอำนาจการลงโทษให้แก่ผู้นำ หรือหัวหน้ากลุ่ม ต่อมาเมื่อมนุษย์มีความเจริญทางวัฒนธรรมและสติปัญญา จึงมีระเบียบแบบแผนและปัจจัยแรงกระตุ้นเตือนในการแก้แค้นผู้กระทำผิด การมีบทลงโทษต่างๆ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มชนได้แก้แค้นผู้กระทำผิด โดยผ่านกฎหมายบ้านเมือง ดังที่ ลอร์ด จัสติส เดนนิ่ง (Lord Justice Denning) ได้กล่าวไว้ครั้งหนึ่งว่า “เหตุผลของการลงโทษคือ การปรักปรำของชุมชนต่ออาชญากรรมและที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นทุกวัน จึงทำให้สาธารณชนต้องการที่จะปรักปรำผู้กระทำผิดให้สาสมกับความผิด” จากถ้อยแถลงนี้ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าความคิดเห็นของสาธารณชนอันสืบ

เนื่องมาจากการแก้แค้นได้รับการกระตุ้นเตือนจากความเกลียดชังโดยทั่วๆ ไปของสังคม ซึ่งมีต่อผู้กระทำและเนื่องจากเหตุนี้เองจึงเห็นได้ชัดเจนว่าการแก้แค้นผู้กระทำก็เพื่อประสงค์จะยับยั้งไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ฉะนั้นวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อการแก้แค้นและยับยั้ง จึงยากที่จะแยกออกจากกันได้

3. เพื่อเป็นการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม การใช้โทษประหารชีวิต การจำคุก และโทษกักขัง ถือว่าเป็นการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต ได้เป็นการกล่าวขวัญว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม สามารถเป็นประกันไม่ให้เกิดซ้ำ เหตุผลในการใช้บทลงโทษทั้งสองจึงเป็นการกำจัดผู้กระทำผิด และเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

4. เพื่อแก้ไขผู้กระทำผิด ความเจริญทางวัฒนธรรมของสังคมทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน หลักศีลธรรม และมนุษยธรรมจึงเป็นที่ยึดถือของมนุษย์ นโยบายของการลงโทษซึ่งออกเป็นกฎหมาย จึงเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าทุกข์มิให้กระทำการตอบแทนแก้แค้นต่อผู้กระทำผิดจนเกินสาเหตุ พร้อมกันนั้นก็พยายามที่จะหาทางแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เพราะเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่สามารถจะให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดี ในทางตรงข้ามอาจทำให้ผู้กระทำผิดมีสันดานหยาบกระด้างขึ้น และผู้ที่ทำโทษเองก็จะกลายเป็นคนเหี้ยมโหดทารุณกักขังตามไปด้วย ความจริงอีกประการหนึ่งก็คือการใช้โทษจำคุกโดยควบคุมผู้ต้องขังหรือนักโทษไว้ในเรือนจำนั้นเป็นที่คาดได้ว่า สักวันหนึ่งบุคคลเหล่านี้จะได้รับการปลดปล่อยเข้าสู่สังคมอีก จึงยอมรับกันโดยทั่วไปว่าถ้าจะให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป จำเป็นต้องใช้วิธีการทั้งพระเดช และพระคุณ กล่าวคือ จะลงโทษเพียงอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องมียุติธรรมปลดปล่อยหรือหาวิธีการต่างๆ เพื่อแก้ไขให้นักโทษกลับตัวเป็นพลเมืองดีต่อไปด้วย แนวปรัชญาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดวิธีการปฏิบัติแบบต่างๆ แก่ผู้ต้องขังหรือนักโทษในเรือนจำ ที่ต้องจำคุกอยู่ อาทิ เช่น การฝึกวิชาชีพการให้การศึกษาและการบำบัดทางการแพทย์และจิตวิทยา

5. เพื่อป้องกันอาชญากรรม การลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรม เพื่อไม่ให้มีโอกาสได้กระทำผิดอีก เพื่อให้เจ็ดหลาบ ไม่ให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการยับยั้งดังกล่าวมาแล้ว ในประการที่สองหมายถึง การป้องกันบุคคลที่กระทำผิดไม่ให้ประกอบอาชญากรรมซ้ำสองอีก โดยวิธีการแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีในขณะที่บุคคลนั้นอยู่ในระหว่างการต้องโทษประเด็นนี้จึงเข้าหลักการอบรมฟื้นฟูจิตใจเป็นสำคัญ

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการลงโทษทั้งห้าประการดังกล่าวยังไม่สามารถที่จะตัดสินใจเด็ดขาดลงไปได้ว่า วัตถุประสงค์ข้อใดสำคัญที่สุดหรือสมควรนำมากล่าวอ้าง ทั้งนี้เพราะ

ในทางปฏิบัติการใช้บทลงโทษต่อผู้กระทำผิดจะประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ทั้งห้าประการ ร่วมกันอยู่หรือมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไรก็ตามเป็นที่หวังว่าถ้าการลงโทษมี ประสิทธิภาพในการยับยั้งโดยทั่วไป และการยับยั้งพิเศษแล้ว บทลงโทษจำเป็นจะต้องกำหนดให้ เหมาะสมกับสภาพสังคมและความผิดของแต่ละบุคคล และในขณะเดียวกันต้องไม่ลืมว่า สภาพ สังคมในปัจจุบันยังคงมีความรู้สึกที่ต่อสู้หรือขัดแย้งกันระหว่างความปรารถนาดีที่จะแก้ไข ฝึกรอบรมผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี โดยใช้วิธีการที่ทันสมัยกับความต้องการที่จะปรักปรำแก้ แค้น และซ้ำเติมผู้กระทำผิดในลักษณะของการใช้อารมณ์มากกว่าหลักเหตุผล และยอมเป็นที่ แน่นนอนว่า ความรุนแรงก้าวร้าวของสังคมที่ปรักปรำดังแค้นผู้กระทำผิด นอกจากจะส่งผลอันเป็น อุปสรรคต่อการแก้ไข ฝึกรอบรมผู้กระทำผิดแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างรอยมลทินให้แก่ผู้กระทำผิด ซึ่งตกเป็นเหยื่อของสังคมและภาวะไร้มนุษยธรรมของสังคม

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 18 (พิชัย นิลทองคำ, 2535, หน้า 581) ได้ บัญญัติบทลงโทษไว้ 5 ประการ คือ โทษประหารชีวิต โทษจำคุก โทษกักขัง โทษปรับ และโทษให้ ทรัพย์สิน และ ได้บัญญัติบทลงโทษเกี่ยวกับผู้กระทำผิดซ้ำอีกเพื่อเป็นการเพิ่มโทษต่อผู้กระทำผิด ซ้ำให้มากขึ้นไปกว่าการลงโทษที่จะได้รับจริงจากคำพิพากษาโดยถือเสมือนว่าผู้กระทำผิดซ้ำนั้นไม่ เช็ดหลาบจากการที่ได้รับการลงโทษมาแล้วตามมาตรา 92 (พิชัย นิลทองคำ, 2535 หน้า 608) บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกถ้าและได้กระทำผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ จะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึง จำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 35 บัญญัติว่าเมื่อผู้ต้องขังคนใดกระทำ ผิดวินัยให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่พิจารณาโดยต้องแท้แล้วลงโทษสถานหนึ่งสถานใดหรือ หลายสถานดังต่อไปนี้

1. ภาคทัณฑ์
2. งดการเลื่อนชั้น โดยมีกำหนดเวลา
3. ลดชั้น
4. ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเขียนหรือติดต่อไม่เกิน 3 เดือนเว้นไว้แต่กรณีที่ระบุ

ไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนบางอย่าง
6. ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน
7. ขังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอนไม่เกิน 2 วันในสัปดาห์หนึ่งโดยความเห็นชอบของ

แพทย์

8. เมียนคราวหนึ่งไม่เกิน 20 ที่ในความควบคุมของแพทย์แต่ห้ามเมียนคราวต่อไปเว้นแต่จะล่วงพ้นเวลา 30 วันจากวันที่เมียนคราวที่แล้วถ้าผู้ต้องขังเป็นหญิงห้ามเมียน

9. ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32(6)

ซึ่งมาตรา 32(6) บัญญัติว่านักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดีมีความอุตสาหะความก้าวหน้าในการศึกษาและการทำงานเกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษอาจได้รับลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวันตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่การลดวันต้องโทษจำคุกพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 19-21)

กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ข้อ 44 กำหนดไว้ว่านักโทษเด็ดขาดพึงแบ่งออกเป็นชั้นๆ ดังต่อไปนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 62) 1) ชั้นเยี่ยม 2) ชั้นดีมาก 3) ชั้นดี 4) ชั้นกลาง 5) ชั้นเลว และ 6) ชั้นเลวมาก กฎกระทรวงฯ ข้อ 45 นักโทษเด็ดขาดคนใดที่เข้าใหม่ให้อยู่ในชั้นกลาง จนกว่าจะมีการเลื่อนชั้นหรือลดชั้นเว้นแต่ได้เคยต้องโทษมาแล้วและมาต้องโทษจำคุกในคราวนี้อีกภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษคราวก่อน กับความผิดทั้ง 2 คราว ไม่ใช่ความผิดฐานลหุโทษหรือประมาท ให้อยู่ในชั้นเลว จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาด จะมีโทษทางอาญาถึงแม้กฎหมายอาญาจะไม่ได้ระบุว่าบุคคลเคยกระทำความผิดมาแล้ว แต่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ จะมีผลบังคับใช้กรณีที่บุคคลเคยต้องโทษมาแล้วและมีประวัติการกระทำผิดอยู่กับเรือนจำ

4. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.1 นโยบายการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายในการแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อมุ่งพัฒนาให้งานราชทัณฑ์เป็นงานซ่อมหรือปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยให้เรือนจำและทัณฑสถาน เป็นแหล่งพัฒนาจิตใจและฟื้นฟูพฤติกรรมที่บกพร่องของผู้ต้องขัง ด้วยการฝึกวิชาชีพที่ตอบสนองทั้งความต้องการของผู้ต้องขังและตลาดแรงงาน การส่งเสริมและพัฒนาผู้ต้องขังที่มีทักษะและความสามารถพิเศษให้มีฝีมือและความชำนาญยิ่งขึ้น เพื่อสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับของสังคม การส่งเสริมการมีงานทำของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ การให้การศึกษ การอบรมทางศีลธรรมเพื่อการยกระดับและพัฒนาจิตใจ การให้การสงเคราะห์และ

สวัสดิการที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการขับเคลื่อนกรมราชทัณฑ์สู่มาตรฐานองค์การสวัสดิการสังคม การจัดทำทำงานสาธารณะและงานบริการสังคม รวมทั้งมีการคิดค้นและพัฒนาโปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังด้านต่าง ๆ ที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิด สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืนอันจะส่งผลให้อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลงและภาพลักษณ์กรมราชทัณฑ์ดีขึ้นและมีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในเรือนจำมุ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง คดียาเสพติดรายใหญ่และเครือข่าย เพื่อทำลายและตัดวงจรการค้าไม่ให้ใช้เรือนจำเป็นฐานบัญชาการเพื่อค้ายาเสพติด ประกอบด้วย

1. เน้นสร้างหรือปรับปรุงเรือนจำความมั่นคงสูงรองรับผู้ต้องขังรายสำคัญ เช่น ผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายใหญ่ ผู้ต้องขังมีกำหนดโทษสูง และผู้ต้องขังมีอิทธิพล เป็นต้น รวมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุม เช่น เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์มือถือ เพื่อป้องกันการลักลอบใช้โทรศัพท์มือถือ ส่ง – ซื่อยาเสพติดในเรือนจำ ระบบโทรศัพท์สนั้วจรปิดเพื่อตรวจจับความเคลื่อนไหวและสังเกตพฤติกรรมผู้ต้องขังรายสำคัญ รวมทั้งการตรวจตรา รักษาความปลอดภัยภายในและภายนอกเรือนจำ

2. กำหนดมาตรการปฏิบัติกับผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่และเครือข่ายด้วยมาตรการการควบคุมที่เข้มงวด ร่วมกับการตรวจค้น จูโจม เพื่อค้นหายาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการตรวจหาสารเสพติด ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังตลอดจนยานพาหนะและสิ่งของในการเข้า – ออก เรือนจำอย่างจริงจัง เพื่อทำลายโอกาสและตัดวงจรการค้า ทั้งที่จะเกิดขึ้นภายในและภายนอกเรือนจำ และประการสำคัญที่สุดข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในทุกกรณีและหากตรวจสอบพบว่าผู้ใดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ จะถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและอาญา

3. ประสานการปฏิบัติและประสานงานด้านข้อมูลและการข่าวกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในเรือนจำ เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ท. และ สำนักงาน ป.ป.ง. รวมทั้ง ฝ่ายปกครองในพื้นที่ ในการสร้างระบบการสืบสวนและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อขยายผลการปราบปรามไปสู่องค์กรหรือผู้ร่วมขบวนการ

4. ขยายผลการดำเนินงานโครงการ “ เรือนจำสีขาว ” ในเรือนจำและทัณฑสถานที่มีความพร้อม และให้มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายอย่างจริงจัง

4.2 มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเรือนจำ

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเรือนจำ ตามนโยบายเน้นหนักกรมราชทัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ 2553 มีดังนี้ คือ (กรมราชทัณฑ์, 2553, หน้า 67-69)

1. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามในเรือนจำ ได้แก่

1.1 การระดมกำลังจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ ปปส. เพื่อตรวจค้นจู่โจมอย่างต่อเนื่อง การกำหนดมาตรการเข้มงวดในการเข้าออกเรือนจำ ทั้งเจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขัง และบุคคลภายนอก และการจัดทำล๊อคโซนภายในเรือนจำ

1.2 การวางสายสืบหาข่าว จากกลุ่มผู้ต้องขังเป้าหมาย ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในเรือนจำมีส่วนร่วมทำการข่าวด้วยโดยให้ผู้ต้องขัง ญาติผู้ต้องขัง ผู้พันโทษและผู้ที่กำลังจะพ้นโทษมาเป็นสายข่าวให้กับเจ้าหน้าที่และจัดทำเป็นฐานข้อมูลสายข่าว

1.3 การใช้มาตรการในการควบคุมที่เข้มงวด เช่น ขังเดี่ยว และมาตรการในการลงโทษผู้ต้องขังรวมถึงบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำผิดและกลุ่มผู้ได้ประโยชน์จากการกระทำผิดอย่างจริงจัง เช่น มาตรการลดชั้น การงดเยี่ยม การดำเนินคดีตามกฎหมายและการยึดทรัพย์ เป็นต้น

1.4 ปิดช่องทางการนำเข้ายาเสพติดให้ได้ เช่น ไม่อนุญาตให้รับของฝากจากญาติห้ามยานพาหนะเข้า – ออกในแดนความมั่นคงสูงโดยเด็ดขาด

2. การแก้ไขปัญหาและบำบัดฟื้นฟู ได้แก่

2.1 ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดทำฐานข้อมูลผู้ต้องขังคดียาเสพติดเพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ผ่านการบำบัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นำผู้ต้องขังที่เสพ/ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดทั้ง โดยระบบสมัครใจและระบบบังคับผ่านทางโปรแกรมการบำบัดแก้ไขและการให้คำปรึกษาและความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้ต้องขังมีการติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังที่เสพติดหลังเข้ารับการบำบัด เพื่อให้การแก้ไขปัญหาลดลงและติดยาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การนำเอาหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ มาพัฒนาผู้ต้องขัง โดยมีเป้าหมายให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น การฝึกอบรมลูกเสือ การให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมปฏิบัติธรรมทั้งเรือนจำ และโครงการวิวัฒน์ราชทัณฑ์ เป็นต้น

3. การตรวจค้น เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขังและบุคคลภายนอกทุกคน รวมถึงยานพาหนะต่าง ๆ ที่จะเข้าไปในเรือนจำจะต้องถูกตรวจค้น ถ้าหากบุคคลใดไม่ยินยอมให้ตรวจค้นก็จะไม่อนุญาตให้เข้าไปในเรือนจำโดยเด็ดขาดและเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการตรวจค้นจะต้องมีความเข้มแข็งในการทำหน้าที่และตรวจค้นอย่างละเอียด และสิ่งของต่าง ๆ ที่จะนำเข้าไปในเรือนจำต้องให้เจ้าหน้าที่ตรวจดู

พร้อมจดบันทึกรายละเอียดเพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาต่อไป หากบุคคลใดถูกตรวจพบว่ามียาเสพติดหรือสิ่งของต้องห้าม บุคคลนั้นจะต้องถูกดำเนินคดีทั้งทางวินัยและทางอาญาโดยไม่ชักช้า

4. การควบคุมการเยี่ยมชม ห้ามไม่ให้มีการเยี่ยมชมแบบใกล้ชิด หากไม่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ ควรติดตั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบการเยี่ยมชม ญาติให้ทั่วเรือนจำและควรติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ในห้องเยี่ยมชมและพื้นที่สำหรับรอการเยี่ยมชม

5. การประชาสัมพันธ์ ได้แก่

5.1 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ญาติผู้ต้องขังได้ทราบถึงการดำเนินคดีขั้นเด็ดขาดและบทลงโทษตามกฎหมายกับผู้ที่ถูกลอบนำสิ่งของต้องห้ามและยาเสพติดส่งให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ

5.2 รมรงค์ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ต้องขังเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมให้ความรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

พงศกร อินธิไชย (2552, หน้า 105-107) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางบางขวาง ได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดังนี้

1. กลุ่มประชากรแม้จะอยู่ในเรือนจำ และเรือนจำพยายามทุกวิถีที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำภายในเรือนจำ กลุ่มตัวอย่างก็ยังมีหนทางที่จะกระทำผิดซ้ำได้ ไม่ว่าจะเรือนจำนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการป้องกันการกระทำผิด เช่น กล้องวงจรปิด อุปกรณ์ตัดสัญญาณโทรศัพท์มือถือ เครื่องเอ็กซเรย์ตรวจสอบสิ่งของที่ญาติฝากให้ผู้ต้องขัง เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิบริเวณประตูเรือนจำ รวมทั้งการจู่โจมตรวจค้นของเจ้าหน้าที่เรือนจำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เรือนจำยังลงโทษผู้ที่กระทำผิดวินัยภายในเรือนจำอย่างเด็ดขาดอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดในคดีอาญา เช่น การค้ายาเสพติด การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ ซึ่งมาตรการเหล่านี้เป็นมาตรการที่เรือนจำดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มประชากรก็ยังสามารถหาช่องทางในการกระทำผิดได้ ดังนั้น เรือนจำจึงจำเป็นต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในเรือนจำ ให้สามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำภายในเรือนจำของผู้ต้องขังให้มากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้มงวดในเรื่องของการตรวจค้นตัวบุคคลที่เข้าออกเรือนจำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ให้ร่วมมือในการกระทำผิดร่วมกับผู้ต้องขัง โดยให้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีของกรมราชทัณฑ์ที่มีหน้าที่ในการควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง หากให้ความร่วมมือ หรือปล่อยให้ผู้ต้องขัง

กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำ ภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ก็จะเสื่อมเสียและในระดับประเทศก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

2. กลุ่มประชากรยังไม่ยอมรับว่าตนเองได้กระทำผิดจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดในคดียาเสพติดทั้ง ๆ ที่ควรจะทราบว่า ผลกระทบจากการเสพยาเสพติดมีสภาพอย่างไร นอกจากนี้เมื่อเข้าไปอยู่ภายในเรือนจำก็ยังคงพยายามที่จะกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดอีก คือ ลักลอบจำหน่ายยาเสพติดภายในเรือนจำ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารเรือนจำ จะต้องพยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การแสดงวิดิทัศน์เกี่ยวกับยาเสพติด การปิดโปสเตอร์รณรงค์ให้มีการเลิกจำหน่ายและเสพยาเสพติด รวมทั้งการเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มประชากรดังกล่าวมีทัศนคติต่อยาเสพติดในทางที่ถูกต้องต่อไป

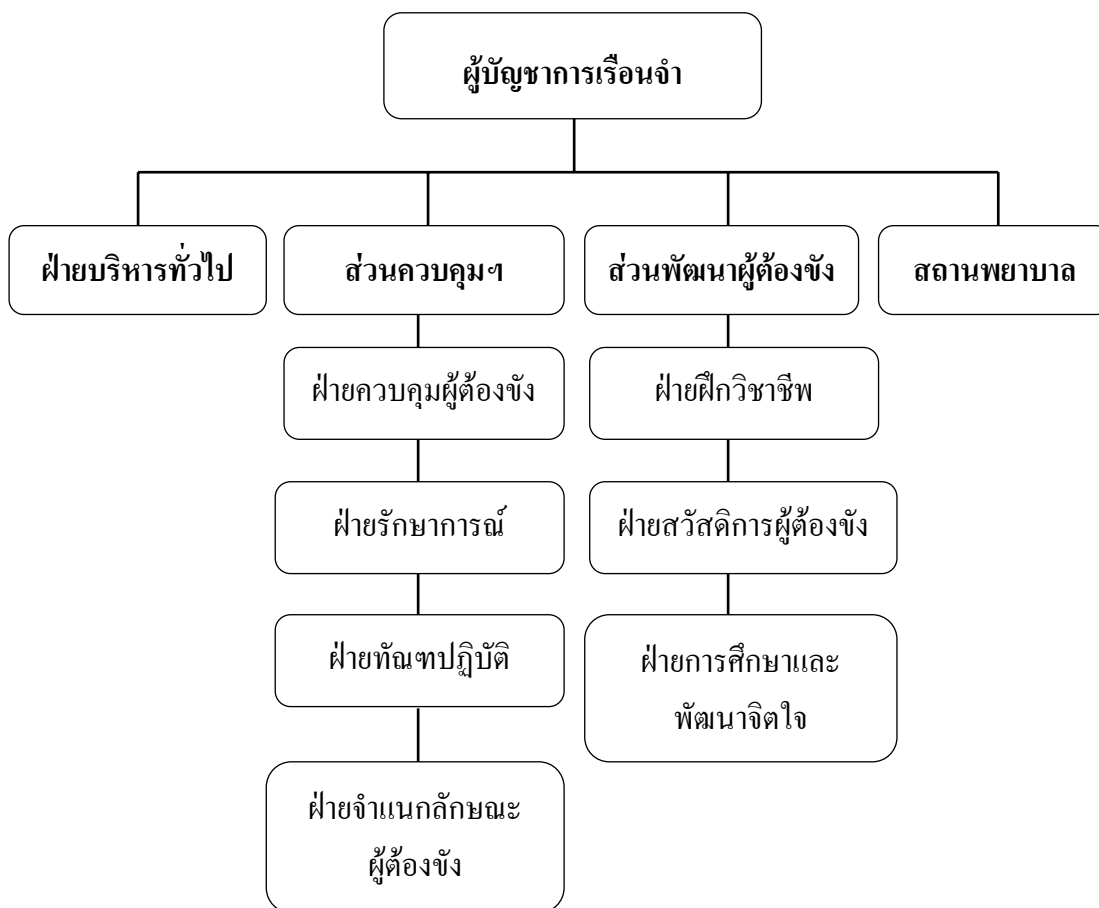
3. กลุ่มประชากรที่กระทำผิดในคดียาเสพติด มี 2 ประเภท คือ ครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติด และจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งคดีดังกล่าวเป็นคดีที่ทำลายเศรษฐกิจของประเทศ โดยทั่วไปหากไม่ลงโทษให้สูง จะมั่นใจได้อย่างไรว่านักโทษเหล่านี้จะไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกเมื่อได้รับการพ้นโทษ เนื่องจากเมื่อกระทำผิดแล้วมีโอกาที่จะได้รับการปล่อยตัว ซึ่งไม่มีความยุติธรรมสำหรับเหยื่อที่ติดยาเสพติดจนเสียคน พินาศ เสียชีวิต หรือครอบครัวต้องแตกสลาย จึงสมควรที่จะลงโทษสถานหนัก เพื่อกำจัดคนกลุ่มนี้ให้ออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาดและถาวร นอกจากนี้กลุ่มประชากรดังกล่าว เมื่อได้รับการลงโทษในเรือนจำแล้ว ยังพยายามที่หาหนทางจะกระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก หากจะพิจารณาแล้วถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่มีความรุนแรงมากกว่าคดีอื่น ๆ โดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากคดีจำหน่ายยาเสพติดเป็นคดีที่ทำลายความมั่นคงของประเทศ เป็นการฆ่าเยาวชนและประชาชนจำนวนมากในลักษณะผ่อนส่ง กล่าวคือ เป็นการฆ่าทีละเล็กทีละน้อย รัฐต้องเสียงบประมาณจำนวนมากเพื่อบำบัดรักษาการติดยาเสพติด ดังนั้น กลุ่มประชากรที่มีคดีจำหน่ายหรือผลิตยาเสพติด จึงสมควรได้รับโทษสถานหนัก

4. กลุ่มประชากรส่วนหนึ่งได้กระทำผิดครั้งนี้เป็นครั้งที่สองขึ้นไป จึงพิจารณาได้ว่าการกระทำผิดไม่ได้เกิดจากความพลั้งพลาดหรืออารมณ์ชั่ววูบ แต่เป็นการกระทำผิดจนติดเป็นนิสัยหรือโดยสันดาน ประกอบอาชีพค้ายาเสพติดเพื่อเลี้ยงชีพ ไม่มีความเกรงกลัวต่อการลงโทษ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ากำหนดโทษจากการจำหน่ายยาเสพติดเป็นกำหนดโทษที่ค่อนข้างสูงแต่การกำหนดโทษสูงดังกล่าว ไม่ได้ทำให้มีการยับยั้งชั่งใจได้เลย ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ต้องเพิ่มโทษให้สถานหนักเพื่อกำจัดผู้ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ออกไปจากสังคมอย่างถาวร นอกจากนี้ยังสามารถข่มขู่ยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำผิดมิให้กระทำผิดในลักษณะเดียวกันอีก โดยกรมราชทัณฑ์ไม่ควรพิจารณาให้มีการพระราชทานอภัยโทษ และพักการลงโทษ รวมทั้งการชะลอวันลดวันต้องโทษให้เหลือน้อยที่สุด

5. บริบทของเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค ตั้งอยู่เลขที่ 123 หมู่ 3 ถนนช่างแสง – วัดพระญาติ ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลหรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย มีผู้ต้องขังทั้งชายและหญิง จำนวน 3,909 คน แยกเป็นผู้ต้องขังชาย 3,284 คน และผู้ต้องขังหญิง 625 คน ควบคุมผู้ต้องขังที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เป็นคดีทั่วไปที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีและที่ตัดสินเด็ดขาดแล้วมีกำหนดโทษไม่เกิน 25 ปี (เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2557, หน้า 14).

โครงสร้างการบริหารงานภายในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งการบริหารดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างการบริหารงานเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2557

ที่มา : เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2557, หน้า 14

ตามโครงสร้างดังกล่าว ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนและฝ่ายต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการงานการเงินการบัญชีงบประมาณการจัดหาพัสดุอาคารสถานที่ยานพาหนะงานประชาสัมพันธ์งานรับเรื่องราวร้องทุกข์งานเลขานุการงานการประชุมการรวบรวมสถิติข้อมูลหน่วยงานงานแผนงาน โครงการการติดตามประเมินผลรวมทั้งงานอื่นใดที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะ

2. ส่วนควบคุมและทัณฑ์ปฏิบัติ ดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนด้านการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎ ระเบียบ วินัย และป้องกันมิให้ผู้ต้องขังหลบหนี ด้านทัณฑ์ปฏิบัติ กำกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ จนถึงการปล่อยตัวผู้ต้องขัง แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายควบคุม ฝ่ายรักษาการณ์ ฝ่ายทัณฑ์ปฏิบัติ และฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ดังนี้

2.1 ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน และดำเนินการด้านควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎ ระเบียบ วินัย และไม่ให้หลบหนี การควบคุมผู้ต้องขังไปศาล การรักษาการณ์ภายในเรือนจำ ตลอดจนแนะนำอบรมความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อน – ลดชั้น การลงโทษทางวินัย การคัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานภายนอกเรือนจำ การควบคุมผู้ต้องขังจ่ายนอก ผู้ต้องขังย้ายเรือนจำ และผู้ต้องขังออกไปรักษาตัวภายนอกเรือนจำ

2.2 ฝ่ายรักษาการณ์ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัยในเรือนจำและดำเนินการตรวจค้นเพื่อป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ และการนำผู้ต้องขังออกไปพัฒนาชุมชน

2.3 ฝ่ายทัณฑ์ปฏิบัติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบหมายศาลการจัดทำทะเบียนประวัติ การลดชั้น การเลื่อนชั้นการลดวันต้องโทษการพักการลงโทษและการดำเนินงานด้านทัณฑ์ปฏิบัติการรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ การย้ายเรือนจำ การขอพระราชทานอภัยโทษการลาของผู้ต้องขัง การลงโทษวินัยผู้ต้องขัง การตายของผู้ต้องขัง การคัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานสาธารณะจัดทำระบบข้อมูลผู้ต้องขัง และการปล่อยตัวผู้ต้องขัง

2.4 ฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเข้าใหม่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพตามความถนัดเพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษ ดำเนินงานด้านการด้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ตลอดจนงานอื่นที่สนับสนุนงานคุมประพฤติและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้แรงงานผู้ต้องขัง การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา อบรมและพัฒนาจิตใจ การจัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.1 ฝ่ายฝึกวิชาชีพ มีหน้าที่วางแผนและจัดทำโครงการฝึกวิชาชีพดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในพื้นที่และความถนัดของผู้ต้องขังพัฒนาทักษะของผู้ต้องขังด้านการฝึกวิชาชีพเพื่อเป็นการฟื้นฟูพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังจัดหาหลักสูตรวิชาชีพให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังการใช้แรงงานผู้ต้องขังจัดหาวัตถุดิบในการฝึกวิชาชีพเผยแพร่ผลิตภัณฑ์จากการฝึกวิชาชีพการบริหารงานเงินผลพลอยได้จากการฝึกวิชาชีพและการรับจ้างแรงงานของผู้ต้องขังควบคุมพัสดุครุภัณฑ์ที่จัดซื้อด้วยเงินผลพลอยได้เตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ

3.2 ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสาธารณสุขไปรษณีย์ จัดบริการปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การครองชีพ จัดนันทนาการและการบันเทิงให้แก่ผู้ต้องขัง จัดดำเนินการเปิดร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง เพื่อจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นให้ผู้ต้องขังได้มีสถานที่จัดซื้อได้สะดวก การบริหารงานเงินร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังควบคุมพัสดุครุภัณฑ์ที่จัดซื้อด้วยเงินร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง รวมทั้งจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่

3.3 ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังจัดการศึกษาวิชาสามัญวิชาชีพและธรรมศึกษาการอบรมและพัฒนาจิตใจการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมปลูกฝังปรับเปลี่ยนทัศนคติจิตสำนึกค่านิยมและพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมจัดกิจกรรมเสริมการศึกษาเช่นการห้องสมุดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. สถานพยาบาลเรือนจำ มีหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดรักษาเบื้องต้นแก่ผู้ต้องขัง ส่งเสริมการป้องกันโรค การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย ดูแลควบคุมและดำเนินงานด้านอนามัย อาชีวอนามัย สุขาภิบาลเรือนจำและสิ่งแวดล้อม ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สาธารณะสุขจังหวัด โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

ทรงวุฒิ ชนะภัย (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า คดียาเสพติดที่กระทำผิดครั้งแรกและครั้งนี้ของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ คือ ความผิดข้อหาจำหน่ายยาเสพติด สาเหตุที่กระทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษจำคุกไปแล้วของผู้ต้องขังส่วนใหญ่มาจากถูกเพื่อนหรือคนรู้จักชักชวนให้กระทำผิด ประเภทยาเสพติดที่ได้รับโทษครั้งนี้ คือ ส่วนใหญ่เสพยาบ้า ระยะเวลาที่

ผู้ต้องขังกระทำผิดครั้งก่อนกับครั้งนี้ โดยเฉลี่ยห่างกัน 12 เดือน หลังจากพ้นโทษแล้วส่วนใหญ่ตัดสินใจไม่กลับมาเสพอ่างเด็ดขาด ผู้ต้องขังส่วนมีความคาดหวังว่า หลังจากได้รับการปลดปล่อยผู้ต้องขังต้องการให้ญาติพี่น้องในครอบครัวให้ความรัก ความเข้าใจและให้อภัย มีงานทำเป็นหลักฐานแน่นอน สังคมยอมรับและรัฐช่วยเหลือโดยการสงเคราะห์ ภายหลังปล่อย ตามลำดับ

มนตรี บุญนาค (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำในคดีเสพยาบ้า : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในทัณฑสถาน บำบัดพิเศษกลางผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดีเสพยาบ้าส่วนใหญ่เป็นโสดอายุ ไม่เกิน 30 ปี มีการศึกษาค่ำไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 66.3 มีรายได้ต่ำไม่เกิน 4,500 บาท และมีลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มที่จะทำให้มีพฤติกรรมเสพยาบ้า ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำส่วนมากมีความสัมพันธ์ ภายในครอบครัวของบิดามารดาไม่ดี การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาบ้าต่อร่างกายน้อย มีความรู้เรื่องการรับโทษตามกฎหมายน้อย ผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานนานและมีลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยภายหลังพ้นโทษที่มีแนวโน้มที่จะทำให้มีพฤติกรรมเสพยาบ้า สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เกิดจากการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังควรมีการกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขมาใช้โดยใช้อำนาจศาลกำหนดให้ปฏิบัติ

กรรณิการ์ มณเฑียร (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังชาย: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษธนบุรี พบว่าผู้ต้องขังชายส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ไม่แน่นอน ถูกคุมขังในคดียาเสพติด ส่วนใหญ่เป็นการต้องโทษครั้งที่ 2 ก่อนต้องโทษครั้งแรกพักอาศัยอยู่กับภรรยา เป็นบ้านเช่า สมาชิกในครอบครัวไม่เคยต้องโทษ เมื่อพ้นโทษครั้งแรกกลับไปพักอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวเมื่อประสบปัญหาไม่เคยขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น

ชินวัฒน์ เสือป่า (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ ประสพการณ์การเป็นผู้นำและการฝึกอบรมนอกจากนี้ยัง พบว่า ประชานกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายประเด็น 6 ประเด็น ปรากฏว่าประชานกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง 3 ประเด็น ได้แก่ การให้ความรู้กับชุมชนการเผยแพร่ข่าวสารกับชุมชนและการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ 3 ประเด็น ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดการติดตามเฝ้าระวัง

ในชุมชนและการมีส่วนร่วมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในชุมชนสำหรับปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของประธานกรรมการชุมชน ได้แก่ ขาดงบประมาณ ความล่าช้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเข้าจับกุมผู้ที่ค้าและเสพยาเสพติดได้ทันเวลาความปลอดภัยในการแจ้งเบาะแสปัญหายาเสพติด ความต้องการเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำปัญหายาเสพติดและไม่มีกองทุนตลอดจนความต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีการโยกย้าย

สุวรรณ ใจคลองแคล้ว (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 25 ปี กระทำผิดเป็นครั้งที่ 2 มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา อาชีพรับจ้างรายวัน เคยเสพยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน ลักษณะของแหล่งที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัด ชอบเทียเวเตอร์ เรียนรู้พฤติกรรมและการกระทำผิดจากเพื่อนมากที่สุดต้องการเงินหรือทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีรายได้และว่างงาน มีฐานะทางครอบครัวค่อนข้างยากจน มีภาระหนี้สิน ก่อนถูกจำคุกพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา สนับสนุนกับมารดามากกว่า

สมบุญ มาศประมุข (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางบางขวาง พบว่า มีรายได้พอกินพอใช้ไม่มีเงินเก็บ อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งเป็นแหล่งร้านค้า ตลาดนัด หรือแหล่งอุตสาหกรรม ใกล้แหล่งค้ายาเสพติด มีรายได้ไม่พอใช้จ่าย ต้องการเงินหรือทรัพย์สิน ยากจน และเพื่อนชักชวน ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จบการศึกษาระดับ ป.1 - ป.6 ความสัมพันธ์รักใคร่กลมเกลียวกันดี การกระทำผิดส่วนใหญ่ กระทำผิด 2 ครั้ง ในคดียาเสพติดให้โทษ รองลงมาเป็นคดีฆ่าผู้อื่น มีกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต

จำเนียร ชุณหโสภาค และคณะ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดและคดีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีสาเหตุครั้งแรกมาจากเพื่อนชักชวน ส่วนสาเหตุการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดครั้งสุดท้าย เป็นเพราะต้องการเงินไม่มีเงินใช้/รายได้ไม่พอใช้จ่าย และจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างโทษที่ได้รับจากการกระทำผิดครั้งแรกกับจำนวนครั้งที่กระทำผิดในคดียาเสพติด พบว่า หากการกระทำผิดครั้งแรกมีจำนวนปีที่รับโทษจำคุกมาก จะส่งผลให้มีการกระทำผิดน้อยลง

นิพันธ์ จำเนียรพันธุ์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเสพยาบ้า : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยและสาเหตุที่มีผลในการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีเสพยาบ้าส่วนใหญ่อาชีพรับจ้างทั่วไปรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท สภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ร่วมกันและไม่มีส่วนในการกระทำผิด ที่อยู่อาศัยเป็นของบิดามารดาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลบริเวณชุมชนแออัด

สาเหตุของการเสพยาบ้ามาจากการอยากลอง ส่วนที่ไม่สามารถเลิกเสพยาได้เพราะจำเป็นต้องการใช้ในการทำงาน โดยทราบดีว่ายาบ้าทำให้เสียอนาคตและมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและรู้ว่าการจำหน่ายยาบ้ามีโทษหนักกว่าการเสพยาที่กลับไปกระทำผิดซ้ำมาจากการไม่มีงานทำและมีปัญหาด้านการเงิน และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเสพยาบ้าส่วนใหญ่ต้องการให้มีงานรองรับหลังพ้นโทษเพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวโดยสังคมยอมรับและให้โอกาสกลับตัวเป็นคนดี

วีระชัย เหล่าลงอินทร์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำที่ผู้ต้องขังทำความผิดติดคุกซ้ำ 3 อันดับแรก คือ เศรษฐกิจของครัวเรือนมีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอนจากการรับจ้างทั่วไป สภาพทางกายภาพของครอบครัว ส่วนใหญ่เป็น โสดอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย มีแนวโน้มการพึ่งพาอาศัยตามรูปแบบดั้งเดิมของชาวชนบทในชุมชนปัจจุบันทั้งในชุมชนในชนบทและในเมือง ตามลำดับ

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด : กรณีศึกษาผู้กระทำผิดร้ายแรงและมีโทษสูง และต้องดูแลเป็นพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่มีโทษร้ายแรงและโทษสูงนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 37 ปี 6 เดือน มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนถูกจับกุม อยู่ที่ 26,959 บาท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 28) รับจ้าง (ร้อยละ 26.1) โดยผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตนเองประสบปัญหาค่าใช้จ่ายที่ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ การมีหนี้สินจำนวนมาก มีลักษณะการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่กระทำผิด มีปัจจัยด้านการควบคุมตัวเองมากที่สุด รองลงมาเป็นปัจจัยด้านจำนวนเพื่อนหรือเครือข่ายในการซื้อขายยาเสพติด ปัจจัยด้านการมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม และปัจจัยด้านช่องโอกาสในการกระทำผิด ตามลำดับ

นุชนาฏ มุกระ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังมาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ทั้งด้านครอบครัว สังคม ชุมชน การคบเพื่อน และเศรษฐกิจ คือ ด้านครอบครัว หากครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดการอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ ทำให้ง่ายต่อการถูกชักจูงจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ การคบเพื่อน สภาพของสังคมและชุมชน เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกมาต้องประสบกับปัญหาด้านสภาพจิตใจ ความวิตกกังวลกลัวสังคมไม่ให้การยอมรับ การตกงาน ถูกปฏิเสธจากสถานที่ทำงาน ทำให้ขาดรายได้ในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ส่งผลให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ

นพรัตน์ หมอกมีด (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุไม่เกิน 32 ปี มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้อยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีสถานภาพโสดส่วนใหญ่มีอายุในช่วงเวลากระทำผิดครั้งแรก 18-25 ปี ก่อนถูกจับกุมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ปัจจัยทางจิตวิทยาพบว่าส่วนใหญ่ตัวผู้ต้องขังเองรู้ตัวว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้นผิดกฎหมาย ปัจจัยแวดล้อมภายในเรือนจำพบว่าผู้ต้องขังส่วนมากไม่เคยรับโทษทางวินัยและด้านรับการศึกษาการฝึกวิชาชีพ การอบรมและการฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ต้องขังส่วนมากไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 เรื่อง สามารถสรุปได้ว่า มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ดังนี้

1. ระดับอายุ และสถานภาพ ผู้ศึกษาวิจัย ได้แก่ มนตรี บุญนาค (2542, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นโสดอายุไม่เกิน 30 ปี สุวรรณ ใจกลองแคล้ว (2546, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับอายุไม่เกิน 25 ปี วรรณิการ์ มณฑะเชียร (2544, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี นพรัตน์ หมอกมีด (2556, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุไม่เกิน 32 ปี มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีอายุในช่วงเวลากระทำผิดครั้งแรก 18 – 25 ปี

2. ระดับการศึกษา ผู้ศึกษาวิจัย ได้แก่ มนตรี บุญนาค (2542, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สุวรรณ ใจกลองแคล้ว (2546, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา สมบุญ มาศประมุท (2549, บทคัดย่อ) พบว่า จบการศึกษาระดับ ป.1 – ป.6 ชาญกนิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553, บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่มีโทษร้ายแรงและโทษสูงนั้น ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา นพรัตน์ หมอกมีด (2556, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

3. ปัจจัยทางด้านครอบครัว ผู้ศึกษา ได้แก่ มนตรี บุญนาค (2542, บทคัดย่อ) พบว่าผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของบิดามารดาไม่ดี วรรณิการ์ มณฑะเชียร (2544, บทคัดย่อ) พบว่า เมื่อพ้นโทษครั้งแรกกลับไปพักอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวเมื่อประสบปัญหาไม่เคยขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ทรงวุฒิ ชนะภิช (2542, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่า หลังจากได้รับการปลดปล่อยผู้ต้องขังต้องการให้ญาติพี่น้องในครอบครัวให้ความรัก ความเข้าใจและให้อภัย นุชนาฏ มุกระ (2554, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังมาจากปัจจัยด้าน

สภาพแวดล้อม ทั้งด้านครอบครัว สังคม ชุมชน การคบเพื่อน และเศรษฐกิจ คือ ด้านครอบครัว หากครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดการอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ ทำให้ง่ายต่อการถูกชักจูงจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

4. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ผู้ศึกษาได้แก่ มนตรี บุนนาค (2542, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดีเสพยาบ้าส่วนใหญ่ มีลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มที่ทำให้มีพฤติกรรมในการเสพยาบ้า และสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เกิดจากการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ สุวรรณ ใจคล่องแคล่ว (2546, บทคัดย่อ) พบว่า ลักษณะของแหล่งที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัด ขอบเขตยวดยาว เรียนรู้พฤติกรรมจากการกระทำผิดจากเพื่อนมากที่สุด สมบุญ มาศประมุข (2549, บทคัดย่อ) พบว่า อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งเป็นแหล่งร้านค้า ตลาดนัด หรือแหล่งอุตสาหกรรม ใกล้แหล่งค้ายาเสพติดและเพื่อนชักชวน ทรงวุฒิ ชนะภักย์ (2542, บทคัดย่อ) พบว่า สาเหตุที่กระทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษจำคุกไปแล้วของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ถูกเพื่อนหรือคนรู้จักชักชวนให้กระทำผิด ชาญกนิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553, บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่มีโทษร้ายแรงและโทษสูงนั้น ส่วนใหญ่มีลักษณะการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่กระทำผิด มีปัจจัยด้านการควบคุมตัวเองมากที่สุด รองลงมา เป็นปัจจัยด้านจำนวนเพื่อนหรือเครือข่ายในการซื้อขายยาเสพติด นุชนาฏ มุกระ (2554, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังมาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสังคม สภาพของสังคมและชุมชน เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกมาต้องประสบกับปัญหา ด้านสภาพจิตใจ ความวิตกกังวลกลัวสังคมไม่ให้การยอมรับ การตกงาน ถูกปฏิเสธจากสถานที่ทำงาน ทำให้ขาดรายได้ในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ส่งผลให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ

5. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ผู้ศึกษาได้แก่ สุวรรณ ใจคล่องแคล่ว (2546, บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ต้องการเงินหรือทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีรายได้และว่างงาน มีฐานะทางครอบครัวค่อนข้างยากจน มีภาระหนี้สิน สมบุญ มาศประมุข (2549, บทคัดย่อ) พบว่า มีรายได้พอกินพอใช้ไม่มีเงินเก็บ มีรายได้ไม่พอใช้จ่าย ต้องการเงินหรือทรัพย์สิน ยากจน จำเนียร ชุณหโสภาค (2551, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดและคดีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีสาเหตุการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดครั้งสุดท้ายเพราะต้องการเงิน ไม่มีเงินใช้/รายได้ไม่พอใช้จ่าย วีระชัย เหล่าลงอินทร์ (2552, บทคัดย่อ) พบว่า สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำที่ผู้ต้องขังทำความผิดติดคุกซ้ำ 3 อันดับแรก คือ เศรษฐกิจของครัวเรือนมีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอนจากการรับจ้างทั่วไป สภาพทางกายภาพของครอบครัว และสิ่งแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย ตามลำดับ ชาญกนิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตนเองประสบปัญหาค่าใช้จ่ายที่ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ

การมีหนี้สินจำนวนมาก นุชนาถ มุกระ (2554, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังมาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ทั้งด้านครอบครัว สังคม ชุมชน การคบเพื่อน และเศรษฐกิจ คือ เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกมาต้องประสบกับปัญหาด้านสภาพจิตใจ ความวิตกกังวลกลัวสังคมไม่ให้การยอมรับ การตกงาน ถูกปฏิเสธจากสถานที่ทำงาน ทำให้ขาดรายได้ในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ส่งผลให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ

6. แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดผู้ศึกษา ได้แก่ ชินวัฒน์ เสือป่า (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชานกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำเมื่อพิจารณา รายประเด็น 6 ประเด็นปรากฏว่าประชานกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง 3 ประเด็น ได้แก่การให้ความรู้กับชุมชนการเผยแพร่ข่าวสารกับชุมชนและการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ 3 ประเด็น ได้แก่การเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดการติดตามเฝ้าระวังในชุมชนและการส่วนร่วมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในชุมชน นิพันธ์ จำเริญพันธุ์ (2551, บทคัดย่อ) พบว่า แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเสพยาบ้า ส่วนใหญ่ต้องการให้มีงานรองรับหลังพ้นโทษเพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวโดยสังคมยอมรับและให้โอกาสกลับตัวเป็นคนดี

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ ว่ามาจากองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านที่แตกต่างกัน คือ ปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ภาวะการคบเพื่อน โอกาสในการประกอบอาชีพ

ลักษณะที่พักอยู่อาศัย ค่านิยมหรือแรงจูงใจในการกระทำผิด การยอมรับของสังคม โอกาสในการประกอบอาชีพ ความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติด และการรับโทษตามกฎหมาย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด โดยผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ มักจะเป็นบุคคลที่มีการศึกษาค่ำ มีรายได้น้อยไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปพักอาศัยในแหล่งสลัม หรือแหล่งที่มีการค้าหรือเสพยาเสพติด การคบเพื่อนไม่ดี และความสัมพันธ์ของครอบครัวไม่ค่อยดี ไม่รักใคร่กลมเกลียวกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำในจำนวนครั้งที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าในขณะที่กระทำผิดผู้กระทำอยู่ในสภาวะใดและมีโอกาสมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขได้อย่างถูกต้องต่อไป